

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
Hel-ben naznoz nordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 9.

Az új ezer év királyi programja.

Király urunk ő Felségének beszéde, melyet hű Magyarországnak hódolatára koronázásának évfordulója alkalmából adott és amelyet alább szó szerint közlünk, a legméltóbb beköszöntője az új ezer évnek.

Szent István, apostoli királyunk óta nem hangzottak ily szivreható, lelkes szavak királyi ajkáról.

Üdv érte az apostoli fejedelemtnek és üdv a nemzetnek, mely boldognak és szerencsésnek vallhatja magát, hogy első apostoli és szent királyunk dicsőségesen uralkodó utódának, Ferencz József király ő Felségének eme bölcs szövegét hallotta és épült, fölmagasztosult rajta.

Igenis! Ezek nem egy ideig-óraig hivataloskodó miniszter által fogalmazott frázisok, hanem valóban királyi Felség szavai. Aki erről bővebben meg akar győződni, az vesse össze Szilágyi Dezsőnek, az ünnepi szónoknak frázisokban gazdag kevésbé ünnepies szóáradatát ezzel a királyi beszéddel, és első elolvasásra látni fogja, hogy a királyi Felség megnyilatkozása épp oly fenkölt és őszinte, amely szónoklali virágokban bővelkedő a képviselőházi elnök hosszadalmas szóáradata.

Meg kellett tennünk ezt az összehasonlítást, hogy kellő módon kidomborítsuk az ezeréves honalapítás királyi megörökítését.

Azok a magasztos elvek egy újabb ezeréves fennállás zálogát foglalják magukban; szivlelje meg azokat hazánk

minden polgára mint olyanokat, amelyekben egy jobb s szebb jövőnek biztosítékát fogja föltalálni.

Ámde ez elvek szólnak a multnak is. Olvassuk el csak figyelemmel és megfontolással, amit ott a király a vallásról, a pragmatika szankcióról, az ő Felsége többi országaihoz való viszonyról mond, és sajnálattal vegyes önérettel fogjuk megállapíthatni valamennyien, kik őszinte s igaz hivei vagyunk a magyar államiságnak és a Habsburg-háznak, hogy ma a millenniumi örömben nem vegyülne semmi öröm-csepp, hahogy az ország kormányja s a különböző pártok eme nagy elveknek hódoltak volna a gyakorlatban.

E magasztos pillanatban nem akarjuk a vallásukban megsértett milliók keserűségeit részletezni; csak arra utalunk a király, a legelső magyar ember példája kapcsán, hogy a magyar nemzet akkor volt boldog és hatalmas, midőn vallási viszályok nem bontották meg a haza békéjét.

Tanulságul szolgáljon ez nekünk arra nézve, hogy a könnyelműen megbontott békét visszaállítsuk ama nehézségek elhárításával, melyek az ország paczifikációjának útjában állanak és amelyek a radikálizmus további erőszakoskodásai által az országot a forradalmi fölforgatás végveszedelmébe dönthetnék.

Amidőn pedig ezt teljes erővel s buzgalommal tenni fogjuk, megvalósítjuk koronás királyunk programját, melyet az új ezer év hajnalhasadásán a magyar nemzetnek adott.

Áldás szálljon érte fölkezt fejére és

hű népeire annál bőségesebben, mennél inkább igyekezni fogunk a gyakorlatban mindenkoron megvalósítani atyáink szent hagyományát:

Isten, király, haza!

Szilágyi Dezső beszéde, melyet az országgyűlés mindkét házának nevében a trónteremben ő Felségeik előtt délutáni két óra után elmondott:

Felséges császár és apostoli király!
 Legkegyelmesebb urunk!

Huszonkilencedik évfordulója annak, hogy Felséged magyar birodalmának országgyűlése örömben és reményben állott a trón előtt és Felségedet, mint megkoronázott királyt üdvözölte.

A mai napon hálatelt szívvvel jelenünk meg Felséged előtt. Megjelentünk, hogy kifejezzük hálás hódolatunkat, a ma hatályba lépett törvény szentesítéséért és az abba foglalt királyi nyilatkozatért, melynek visszhangja milliók és milliók hálás szívéből és ajkáról száll fel a trón zsámolyához.

Az a márvány, melybe e törvény be lesz vésve, elmállhatik: de soha ki nem apad a nemzet szívéből az erkölcsi erőnek az a forrása, melyet a fejedelmi nyilatkozat fakasztott, melyből a legkésőbb nemzedékek nagy és nehéz napokban is lelkesedést fognak méríteni.

Felkísértük a koronát is e nagy alkalomra, hogy arra reámutatva tanubizonyságot tegyünk, hogy az felségedet nem csak jog szerint illeti meg, hanem fejedelmi erényeinél fogva is, a melyekkel e korszakot betöltötte. Vegye felséged kegyesen hálás hódolatát annak a nemzetnek, mely a koronát és az alkotmányosságot soha elválasztani nem tudta.

Midőn felségedet, oldalán a királynéval, a kit e nemzetnek soha nem szünő hálája és ke-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Modern vőlegény.

Jelenet.

SEMÉLYEK;

Pál, vőlegény.

Lucie, menyasszony.

— Francziából. —

Chateaufort Léon után.

Pál: Jó reggelt, édes, kedves menyasszonyom!

Lucie: Jó reggelt!

Pál: Nos, azt már meg kell vallanom, hogy jobb fogadtatást reméltem.

Lucie: Hogyan?

Pál: Bizony én azt hittem, hogy szive-sebb is lehetett volna. Én más modorhoz voltam szokva menyasszonyaimnál.

Lucie: Ugyan ugy-e? Kérlek, ne heveskedjél!

Pál: A bizony; mint vőlegénynek jogom van . . .

Lucie (sugva): Mint vőlegénynek!

Pál: Igen, mondd csak Lucie, mi bajod egy idő óta? Az utóbbi napokban olyan . . . olyan szentimentális vagy.

Lucie: Kedves barátom, sokféle gondo-

lata támad az embernek, attól azután elborul a lélek.

Pál: Szabad részleteket is tudnom.

Lucie: Nem; már hogy, is volna szabad?

Pál: Ugy! Ez kissé különös. Ilyen menyasszonyt se láttam még. Mégis csak komikus válfajai vannak ennek az állapotnak.

Lucie: Miként beszélhetsz te így?

Pál: Komolyan mondom; kérek tehát részletes vallomást.

Lucie: Nem, egy vőlegénynek soha — hiszen nem is tudom, vajjon nem. . .

Pál: Ah, ez méltatlan gyanúsítás! Miért kellene mindig fölbomlani az eljegyzésnek?

Lucie: Nem, minek is, de manap az majd mindennap előfordul. A mult évadban ezernél több eljegyzés bomlott föl.

Pál: Kérlek, hadd a statisztikát. Esküszöm, soha sem voltak még oly komoly szándékaim, mint most, Lucie. Becsületesre mondom.

Lucie: Ezt bizonyosan, a többi volt menyasszonyaidnak is elmondtad.

Pál: Esküszöm mindenre, ami szent, hogy azt még egyiknek sem mondtam hit alatt s becsületszóra. — Itt a kezem (megfogja kezét). És . . . ezt . . . a szép . . . kiskezet . . . nem ereszttem el . . . többé — enyém lesz mindhalálig!

Lucie (oldalpillantást vet rá): Na, na. Az az idő talán rövidebb is lesz. Kérlek, ereszd el a kezemet . . . hiszen ugyanis csak az eljegyzés ideje alatt akarod megtartani.

Pál: Látott a világ már ilyet? Ily bizalmatlanság irántam. Ez Hallatlan! Ha én valamire megesküszöm, akkor az szent igaz. Itt a kezem rá (meg akarja fogni Lucie kezét).

Lucie (visszahuzza kezét): Köszönöm, elhíszem anélkül is.

Pál: Ez aztán ugyancsak szép bánásmód. És te még az én arám akarsz lenni. Itt nem volna más hátra, mint félbeszakítani a beszédet, kalapját venni, az ajtóhoz lépni, és . . . Hacsak az nem volna, hogy megint fel kellene bontani az eljegyzést. Lucie, Lucie, képed teljesen betölti szívemet.

Lucie: Kérem, tessék csak ülve maradni . . . Így la . . . Az mind szép és jó, amit mondasz; de lásd, mindig az az érzés fog el, hogy ugyanazt elmondtad már sokszor, előbbi aráidnak.

Pál: Édes jó Istenem, segíts! Minek is gondolsz te ily dolgokra! Minek kinzasz velük engemet s magadat is. Az oly régen elmúlt már; annak még a nyoma is kiveszett szívemből, becsületszavamat rá. Esküszöm az égre!

Lucie: Te nagyon sokat esküszöl.

gyelete környez, királyi házuk fenséges tagjainak közepette, mint emlékeink és örömeink osztályosát és jövő törekvéseink vezérét megjeleníteni láttuk;

midőn azon királyságokból és országokból, melyekkel Felsőged uralkodóháza alatt kapcsolatban vagyunk, a kormány és számosan a törvényhozó testület köréből ünnepélyeinken jelenléttel megölték és barátságos érzelmeiket kifejezték;

midőn a szövetséges és barátságos államok üdvözlőket és jókívánásait küldötték és rokonszenveket nyilvánítták Felsőged előtt;

lelkünkben felébrednek a multnak dicsőséges képei és érezzük, hogy erős a király és a nemzet, midőn érzsben és törekvésekben egybe van olvadva.

Áthatva attól a tudattól, hogy csak az a nemzet számíthat hosszú fennmaradásra, mely kegyelettel tekint vissza őseire és megszívleli azon nagy tanulságokat, melyeket a gondviselés irt be történetébe: mi ezredéves fennállásunk megünneplésénél a jövő útjait a mult tapasztalatai világával vizsgáljuk meg.

E megünneplésre a koronázás évfordulóját választottuk; király és nemzet e napon egyesültek egy oly törekvésben, melyben mind a kettő rendületlenül megmaradva, az egységes magyar állam, annak alkotmányos függetlensége és ősi szabadságai, a magyar nemzet oszthatatlan egysége és a magyar államnak az uralkodóház közösségén alapuló kapcsolata felsőged többi királyságaival és országaival beláthatatlan időkre biztosítva van.

Felsőged urunk! Mi mindezekben a multból örökölt és a jövőben változatlanul fentartandó alapjait látjuk politikánkunknak. Nem egyszeri megfontolás, nem egy alkotás hozza létre mindezeket; a fellendülés és hanyatlás váltakozó korszakaiban folytonosan működő erőknél és súlyos tapasztalások árán elért tanulságoknak eredményei mindezek. Ha azok bármelyikétől időről-időre eltérés történt, a királynak bölcsessége és a nemzetnek nyugodt ítéllete felismerve a trónnak és a hazának elválaszthatatlan érdekeit és sorsát, visszatértek ezekre az alapokra.

Ezen átörökölt alapoknak fentartása azok követelményeinek intézményekben minél hibetlenebb megvalósítása és rendíthetlenné tétele nemcsak törvények által, hanem az azokhoz fűződő ragaszkodás erejénél fogva is: ez az a feladat, melyben király és nemzet ama nagy napon egyesültek.

Mint a magyar állam egysége, ép oly sért-

hetetlen az a történet által szentesített viszony, a mely Magyarországot és társországait egy állami közösségé összefűzi és a társországok alkotmányos különállása, autonóm jogai, külön területe és politikai nemzetisége.

Századok tapasztalása mutatja, hogy e földön csak egy erős és egységes állam képes feladatainak megfelelni. Az állam és a politikai nemzet egysége fentartó erő. Sem ez, sem a hazafiság nem követelik a Magyarországon létező különböző nemzetiségek elenyésztését; a mit az megkíván, az abban áll, hogy hűséggel a magyar állam iránt mindenki törekvése a haza határain belül maradjon és munkájának és érzéseinek legnemesebb részét mindenki a haza érdekeinek és céljainak szentelje.

Mint a magyar nemzet politikai egysége, ép oly sérthetetlen a faj — és valláskülönbség nélküli egyenlőség az egyéni és politikai jogok terén és az igazságos és egyenletes részesedés az állami védelemben és az állami gondozás jótéteményeiben.

A mult dicsősége és szenvedései az áldozatok és az elért eredmények, hazánk megszentelt földje és azok a politikai kincsek, a melyek történetünkben fel vannak halmozva, az egész magyar politikai nemzet műve, érdeme és tulajdona, mindazoké, kik hű szívvvel a haza iránt, küzdöttek és szenvedtek.

A mint közös a mult és annak eredményei: úgy mindnyájunkat illetnek a jövő nagy kötelességei és munkája, míg hazának és hazaszeretetének e földön értelme lesz.

A történet hagyta ránk azt a kapcsolatot, mely az uralkodóház közösségén alapul és a mely a magyar államot felsőged többi országaival összeköti. Századok alatt alakult meg ez a viszony és midőn egy nagy katasztrófa után Szent-István birodalma három darabra széttört, az állam és a nemzet egysége ezen kapcsolat mellett lőn újra helyreállítva.

A jelenkor alakulásai mutatják, hogy ezen kapcsolatra ép oly szükség van ma, mint volt valaha a letűnt századok folyama alatt; mert az erőnek és biztonságnak forrása, nagy és maradandó érdekek sikeres védelmének és érvényesítésének biztosítója a monarchia mindkét államára nézve.

Az osztrák-magyar monarchia hatalmát mindkét állam erejéből meríti. Az együttes erő biztosítja számunkra a béke áldásait és adja meg az igazi súlyt a nemzetközi helyzetben. Ezért mindkét állam érdeke az, hogy az osztrák-magyar monarchia ne csak szilárd és erős legyen, de ezt a meggyőződést mindenütt fel is keltse. Így lesz állása erős és szövetsége érté-

kes. Meghajlunk a mult ezen tanulságai előtt és midőn a jövő feladatait átgondoljuk, számot vetünk helyzetünkkel és erőnkkel; önérettel, de vérmességgel és elbizakodás nélkül lépünk át a határon, melyet ünneplésünk a mult és jövő közé von.

Mi a művelt nemzetek közösségében és nagy versenyének közepette élünk, fejlődésben lépést kell velök tartani. Jól tudjuk, megpróbáltatások, nagy és nem lankadó erőfeszítések várnak reánk. Politikai és társadalmi kérdések, melyek másutt már is válságokkal fenyegetnek, nálunk is előtérbe fognak tolni. Mint történetünk eddigi folyamán, jövőben is készségesen elfogadjuk a polgárosodás nemes és megérdemelt vívmányait; de ragaszkodunk államunk nagy történeti alapjaihoz és ápolni fogunk minden fentartó erőt, melyre a mult tapasztalása reá mutat. — Ily fentartó erő: a ragaszkodás a trónhoz és az uralkodóházhoz, mely a nemzet minden rétegében őserővel él, mely abból a meggyőződésből fakad, hogy az uralkodóház és a nemzet érdekét és sorsát, a haza és a király iránti hűséget szétválasztani soha sem lehet.

Soha meg ne gyengüljön ez az érzés szívünkben. Soha el ne homályosodjék ez a tudat elménkben. Maradjon ez hagyomány minden időknél át a királyi családban és a nemzetben egyaránt.

Midőn hódolatunkat a legmélyebb tisztelettel bemutatjuk, odaadó bizalommal alázatosan kérjük felsőgedet: legyen vezére törekvéseinknek.

A Mindenható különös kegyben részesíté a nemzetet, midőn adott egy oly királyt, ki az erők egyesítésének, a lelkesítésnek és mérséklésnek hatalmát bírja.

Buzgón imádkozunk a Gondviseléshez: vegye továbbra is oltalmába és tartsa meg felsőgedet a trónon minél hosszabb időknél át.

Éljen a király!

(Szünni nem akaró viharos éljenzés.)

Ő Felsőged válasza.

Tisztelt Urak, Főrendek, képviselők,
Kedvelt Hiveim!

Örömmel üdvözlöm kedvelt Magyarországom főrendeit és képviselőit itt egybegyűlve s köszönettel fogadva hódolatukat, hálát mondok az isteni Gondviselésnek, mely megélnem engedte, hogy szeretett magyar nemzetemmel együtt ünne-

Pál: Vagy úgy! Biztosítalak, hogy gyerekes vagy.

Lucie (szomorúan): Én — gyerekes. Ezt nevezi ő gyerekesnek.

(Szünet.)

Pál (sétabotjával játszik és kifelé néz).

Lucie (egyideig nagy figyelemmel vizsgálja a szőnyeg mustarait, azután hirtelen): Mondd csak, hány menyasszonyod volt már?

Pál: Már megint azon kezdted. Ma valóban kiállhatatlan vagy. Esküt tehetek rá, hogy valamennyi volt menyasszonyom régen férjnél van már.

Lucie (gunyosan): Ez valóban megnyugtató rám nézve.

Pál (önérettel): Csodálatos, de csakugyan úgy látszik, hogy az mintegy jó ajánlásul szolgál, ha egy leány velem jegyben jár. Az én menyasszonyaim után a férfiak kapva kapnak, mint frissen sült sóskifli után.

Lucie: Igazán? Ugyan mesélj már egyszer volt menyasszonyaidról.

Pál: Valóban — ez komikus. Hát azután miféle regényt meséljek neked?

Lucie: Például, mond el, mi volt az oka, hogy az első nem vezetted oltárhoz?

Pál: Az első? Kérek pillanatnyi türelmet. Ah, igen, az volt a Paula . . .

Lucie: Miattam, legyen hát a Paula.

Pál: Igen, a Paula . . . hogy' is volt csak

az a dolog Paulával? Nos hát . . . az a szív tévedése volt.

Lucie: A szív tévedése; bizonyosan tudod?

Pál: Bizonyosan. Esküszöm! Csalatkoztam abban a leányban. Ilyesmi a legjobb családban is előfordul. Az ember megismerkedik. Alig jut az eszembe az egész dolog, úgy elfeledtem. Hogy' is volt? . . . Igaz, náluk laktam és minden nap egy virágot találtam az asztalomon. Ez tetszett nekem. Elvégre is a virágokat mindenki szereti. Egy szép napon azután megkértem a kezét. Így akarta ezt a jószágos gondviselés. Nehány nap múlva azonban egész véletlenül hallom jövendőbeli anyósomat, amint fölkiáltott; »Ideje volt már, hogy ez az ember megkérte a Paula kezét; azt a virágszámát, amelyet az egész hónapról most hoztak, ki is kell fizetni; az pedig nem csekélység.« — Ezt hallanom és sietve költözök: az egy percz műve volt. Hahaha . . . Természetesen megbosszultam magamat és elbeszéltem a dolgot valamennyi ismerősömnek, ennek folytán a kiadó szobát utánam senki sem vette ki bérbe. Elmondtam én arról mindent, ami rosszat egy hónapos szobáról az ember elmondhat: egész nap verőfény, a falak nedvesek, levegő dohos, mindenfelé Hermann Ottó állatvilága képviselve.

Fogadom, hogy a mai napig sincs kiadva az a szoba, de a leány sem kapott vőlegényt. Ugy kell nekik!

Lucie: És a többi aráiddal hogyan bontottad föl az eljegyzést?

Pál: Majdnem úgy, mint az elsőnél. Egyik eset egy hasonlít a másikhoz, mint egyik tű a másik tűhöz.

Lucie: És hányszor csalatkozott így a szived?

Pál: Összevissza háromszor.

Lucie: Igazán, háromszor csak? Ez még nem oly rossz. Mondhatom többre tartottalak.

Pál: Kérem, kérem. Az utolsóval mindössze csak egy napig voltam eljegyezve. Este ismerkedtünk meg, akkor aranyos szőke haját viselt, másnap azonban barna kiadásban találkoztam vele. Még az arcz éle is megváltozott, még pedig éppen nem előnyére. Mondhatom neked, manap sokkal nehezebb a nők kellemes külsejét kipuhatolni, mint belső lélekvilágjukat. És akkor mély gyökeret vert bennem az a gondolat, hogy többé nem váltok jegyet a legelső leánnyal, aki utamba jó; hanem olyan leányt veszek feleségül, akivel már jegyet váltottam. És hogy ezt meg fogom tartani, arra esküszöm, itt a kezem rá! (Mégfogja Lucie kezét).

Lucie: (gyorsan odanyújtja kezét, oldalt sugva): Végre valahára! Ugy látszik, most pontos információt szerzett magának vagyónunkról. — (Hangosan:) Milyen kedves tudsz te lenni, jó Palikám . . .

pelhessem a magyar állam ezer éves fennállásának emlékét.

Ritka és megható e történelmi időszakot jelző ünnepély s midőn az egész ország átérzi annak nagyjelentőségét, emlékezzünk meg mindenekelőtt kegyelettel őseinkről. kiknek bölcsessége — az Isten oltalma mellett biztosította az állam eddigi fennállását és merítsük a történelemből azon hasznos tanulságot, hogy ezen ország csak akkor volt erős és virágzó, midőn fiai királyukhoz és vallásukhoz hiven ragaszkodva, egymásközt testvéries egyetértésben éltek; de ellenkezőleg veszélyek környezték akkor, midőn belső viszályok zsidbasztották életerejét. — De még arra is utal a történelem, hogy hálással emlékezzék meg az ország azon szomszédjairól és azon nemzetekről, kik készségesen siettek az ország segítségére különösen akkor, midőn a több mint száz éves idegen uralomtól való felszabadulásáért küzdött, — s emlékezzék meg azon szomszédjairól is, kikkel az országot a jó és balsors s őseink bölcsessége összefűzött, alakítva velük azon monarchiát, melynek fennállása e helyen európai szükség, melyet őseimtől örököelve, utódainknak sértetlenül fenntartani szent kötelességem és akaratom, a mint ezt mind a két állam saját érdeke is kívánja.

Hő óhajtásom azért, hogy ezen kapcsolati érzék nem csak ne lazuljon, hanem mindenkor sértetlen maradjon s hogy ezen érzék és rokonszenv kölcsönös legyen a monarchia mindkét államában s kölcsönös egyszersmind azon tudat is, hogy ezen összetartozás alapján nemcsak jogai, hanem kötelességei is vannak mindkét félnek, a mint ezt egy a pragmatika sanctio, valamint az annak kifolyásaként teremtett mostani közjogi alap és bölcsen elrendeli, mely alapon az egész monarchia, de különösen szeretett Magyarországom oly örvendetesen fejlődött és felvirágzott, a nélkül, hogy az által veszélyeztetnék a magyar állam és a magyar politikai nemzetnek rendületlenül fentartandó egysége s a különféle nemzetiségeknek az egységes állam és a törvények tisztelete mellett fejlődése valamint azon, a történet s a törvények által szentesített viszony, mely Magyarországot társországaival, azok külön autonóm jogainak fentartásával összefűzi.

Ezer év az államok életében is hosszú idő. Fényes korszakok mellett sok viszontagság is érte az idő alatt az országot, nagy katasztrófák következtek, melyek a nemzet lételetét ismételve megsemmisüléssel fenyegették. A magyar nemzet lángoló haza — és a szabadságszeretete, harci vitézsége s balsorsban tanúsított szives kitartása, az Isteni gondviselés segítségével mindig leküzdötte a veszélyeket, fényes tanúságot adva e képen életerejének s államfentartó képességének. Ez ünnepélyes pillanatban elismeréssel kell, hogy emlékezzem meg a magyar nemzetnek a kiváló tulajdonságairól és hő óhajtásom, hogy a jövő századok végtelen folyamán a nemzetet egyetértésben királyával mindig az igazi hazaszeretetet szövétneke vezérelje és a béke áldása közepette is higadt, a körülményeket is létező viszonyokat számbavevő megfontolással biztosítsa az állami élet nyugodt fejlődését és felvirágzását.

Mérvadó szerep jut a haza sorsának intézésénél az országgyűlésnek; azért hő óhajtásom az is, hogy az országgyűlés mindkét házában minden egyes tagja is áthatva hivatásától, valamint azon tudattól, hogy ebbeli állásával nem csak különös jogok, hanem kötelességek is összekötvék az ország irányában, mely a törvényhozástól anyagi és szellemi jólétének gondozását és előmozdítását méltán várja, szorgalom és hasznos munka által e várakozásnak megfelelni igyekezzék, mely működésében teljesen összhangzó támogatásra és kegyelemre mindenkor számíthat.

S e nemes feladatot kölcsönös bizalommal és közös erővel teljesítve, valószínű fog a mai ünnepélyes ülésünkben hirdetett kegyeletos törvényben foglalt azon kijelentés, hogy »Szilárd alapjai ezek annak az áldásos összhangnak, a melynek ereje a jövő századok biztos haladásának is zálogát képezi.«

Adja az Ég, hogy úgy legyen, most és mindenkor! (Szünni nem akaró többször megújuló, lelkesült éjjenzés.)

A képviselőház tárgyalásai.

Holnap ismét megkezdik az ünnepek miatt többször félbeszakított tárgyalásait a képviselőház. A tanácskozás tárgyát a kuriai bírásokról szóló törvényjavaslat fogja képezni. Ismételten szoltunk már erről a fontos javaslatról, melyet általánosságban már elfogadott a képviselőház. Így, ahogy most van, nincs köszönet benne; mert a cél, a választások tisztaságának megőrzését, semmivel sem fogja előmozdítani, sőt szentesíti a nyitrai és stomfai választások brutális methodusát. A részletes tárgyalás, mely holnap veszi kezdetét, kétszerezsen megérdemli figyelmünket. Egyrészt, mert Apponyi már bejelentette, hogy módosításokat fog benyújtani; ha ezek kedvező fogadtatásra találnak a kormánypárton, akkor a sokat emlegetett fuzióból is lehet valami s a javaslat is csak nyerni fog vele. Másrészt pedig azért, mert a részletes tárgyalás kezdetén, talán már holnap sorra kerül a hírhedt 3. §., mely a »Kanzel paragraph«-ot akarja törvénykönyvünkbe csempészni s lehetlenné akarja tenni a papságnak a korteskedést. Már az általános vita folyamán is emelkedett hang e szakaszok ellen, még pedig — protestáns részről. Pázmány Dénesnek volt bátorsága sikra szállani a katolikusok ez újabb sérelme ellen. Reménylünk, a részletes tárgyalásnál több követőre fog akadni példája. — Ez a javaslat lesz valószínűleg utolsó dolga ennek az országgyűlésnek. Junius végén nemcsak rendes vakációra megy, hanem véglegesre.

MILLENNIUMI ÜNNEPSEGEK.

— Vasárnap, június hó 7-én. —

— Saját tudósítónktól. —

A főispáni kar fogadtatása a király által.

Ő császári és apostoli királyi Felsége június 7-én, vasárnap délelőtt fél 12 órakor fogadta a főispáni kart s utána Budapest fő- és székváros küldöttségét a királyi palota kihallgatási termében. A fogadás előtt a főispánok a »fehér terem«-ben, a fő- és székváros küldöttsége pedig a »képterem«-ben gyűltek össze. A magyarországi udvarnagy vezette a főispánokat a kihallgatási terembe, a hol őket félkörben állítá fel, s azután jelentést tenni a sarokterembe ment, hol Ő Felsége várakozott egyik főhadsegéde kíséretében jelent meg a főispánok előtt.

A báró B á n f f y Dezső m. kir. miniszterelnök ur által vezetett főispáni kar hódolatnyilvánítására Ő Felsége a következő választ méltóztatott adni:

»Kegyesen fogadom a jelen örömnep napjaiban a főispáni karnak, mint az ezer éves állam egyik legrégebb intézményének hódolatát.

»A főispánok mindenkor fontos tényezői voltak a közügyeknek, vezérei megyéjüknek hajdan a harcztéren is, de különösen béke idején jelezve az alkotmány védbátyáiként buzgólkodó megyékben a haza jólétére célzó irányt, s állásuk tekintélyével csillapítva a sokszor tulcsapongó hullámokat.

»Az idők folyamában változott viszonyok között a törvényhatóságok hivatása most főképpen belső ügyek gondozásában összpontosul, minek folytán lényegesen változott ugyan, de azért nem kevésbé fontos maradt a főispánok feladata is, — a közigazgatásnak oly annyira kívánatos új rendezéseig is a kormányzat minden ágaiban háladosan tért találván állásuk értékesítésére, minthogy a jó közigazgatás, a lakosság anyagi és szellemi jólétéről, párt- és nemzetiségi különbség nélkül való gondoskodás egyik főfeltétele annak, hogy az állam és a nemzet életereje jövőre is biztosítva legyen.«

»Karolják fel teljes hűvvel és buzgósággal e nemes feladatot, a melyet számítva mindenkor tanúsított hűségükre, a legmelegebben szívükre kötöm, nemcsak a népesség és az ország érdekében, hanem saját megelégedésemre is, mert csak népeim megelégedésében és boldogságában találok fel én is legfőbb boldogságomat.«

E válasz után Ő felsége a főispánok lelkes éljenzése közt vonult vissza a sarokterembe. Majd a fő- és székváros küldöttsége vonult be a kihallgatási terembe, a magyarországi udvarnagy éppen úgy járván el, mint a főispáni kar felállításánál.

Ő Felsége a fő- és székváros küldöttségének hódolat nyilvánítására, melyet R á t h K á r o l y főpolgármester tolmácsolt, a következő választ méltóztatott adni:

»Örömmel fogadom magyar fő- és székvárosom küldöttségét; örömmel és köszönettel annak hódolatát.

»Azon lelkesedést, mely a mostani ritka és megható örömnep alkalmából ország-szerte nyilvánul, méltán oszthatja a főváros azon tudatban, hogy nagymérvű fejlődését és felvirágzását az egész ország nemcsak meleg rokonszenvvel kíséri, hanem áldozatkészséggel támogatja is minden alkalommal.

»Visszatekintve a lefolyt századokra, ott találjuk űs Buda városát fényes multjával s a reá következőt szomorú idők emlékeivel; a Duna bal partján pedig annak csak későbbben életre ébredt, de annál gyorsabban előre haladó fiatalabb testvérét, míg az utolsó évtizedekben mindketten egyesítve s egyesült erővel emelkedtek a virágzás azon pontjára, melyen őket most örömmel látjuk.

»Adja a Mindenható, hogy ezen emelkedés biztos alapon haladjon a kezdődő második évezredben is, s hogy az egész országnak abbéli méltó várakozása: miként kedvelt fővárosában a hűség, valódi hazafiasság, polgári erények, vallás-erkölcsiség és haladás mintaképét akarja látni, itt megfelelő viszhangra találjon.

»Ez leendő legszebb jutalma Budapest irányában mindenkor táplált meleg rokonszenvemnek, s így bizton hiszem, hogy e szeretett otthonomban minden alkalommal csak kollektív napokat fogok tölthetni.«

E kegyteljes királyi válasz lelkesítőleg hatott a küldöttségre, mi a felhangzó éljenzésben nyilvánult, midőn Ő Felsége visszavonult.

E fogadás alatt a terem ajtajánál az arcier és magyar testőrség együtt, a belső terem bejáratánál pedig a testőr lovas század állított fel kettős őrköt.

Legfelsőbb kegyelem.

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsege f. év április hó 1-én a következő tartalmu legfelső kéziratot méltóztatott a kir. igazságügy-miniszterhez intézni:

»Kedves Erdély! A magyar állam ezer éves fennállásának nemzeti ünnepe alkalmából, kegyelmemben a mennyire lehet, azokat is részesíteni óhajtom, akik a büntető igazságszolgáltatás által vannak sújtva.

Ennélfogva elvárom Önnek javaslatát oly elítéltek megkegyelmezése tárgyában, a kik megelőzőleg büntetett miatt még sohasem voltak büntetve s a jelenlegi büntetésüknek alapjául szolgáló törvényszegést csupán vétkes gondatlanságból, vagy a nyomasztó inség, vagy végre a szenvedélyek pillanatnyi kitörése által ösztönözve követték el, az utóbbi két esetben büntetésüknek jelentékeny részét már kiállották s kiknek megkegyelmezése szükségét szenvedő s ártatlan családjaikra való tekintettel különösen kívánatosnak látszik.

Elvárom továbbá, hogy hasonló javaslatot terjesszen Elmén azon figyelmet érdemlő egyénekre vonatkozólag is, akik politikai természetű büntettek vagy vétségek, Személyemnek vagy Házam tagjainak bántalmazása, Személyem vagy az 1878. évi V. törvényczikk 172., 173. és 174. §-ában körülírt igazítás miatt vannak elítélve, s a kiknek hátralevő büntetési ideje a közbéke és a közrend veszélyeztetése nélkül elengedhető.

Végre felhívom Önt, hogy az e czélból szükséges intézkedéseket akként tegye meg, hogy e tárgyban hozandó kegyelmi elhatározásom folyó évi június havában foganatosítható legyen.

Kelt Bécsben, 1896. évi április hó 1-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Erdély Sándor s. k.

Ezen legfelső meghagyás folytán a m. kir. igazságügyminiszter által tett legalázatosabb előterjesztésre Ő Császári és Apostoli Királyi Felsege a Budapesten folyó hó 6-án kelt legfelső elhatározásával összesen száznegyvenkilenc (149) elítélte megkegyelmezni, illetőleg azok szabadságvesztés büntetésének hátralevő részét legkegyelmesebben elengedni méltóztatott. Ezen legfelső elhatározás alapján a legfelső kegyelemben részesült, s büntetésüket szenvedő elítéltek szabadon bocsáttattak.

A vöröskereszt ünnepi közgyűlése.

Ritka fényes társaság gyűlt ma össze a tudományos akadémia dísztermében. A vöröskereszt-egyesület ünnepi közgyűlése iránt oly nagy volt az érdeklődés, hogy csak belépő jeggyel bocsátották be a közönséget és a rendezők alig bírták elhelyezni a megjelenteket.

A dísztermet három részre osztották: a nyugati részen állott az elnöki emelvény, a melyen Csekonics Endre gróf és Zichy Nándorné grófné elnökölték. Ott ültek továbbá Schlauch Lőrincz dr. Nagyvárad bíboros püspöke, özv. Teleki Sándorné grófné és Josipovich Imre al-elnökök és Darányi Ignác miniszter főgondnok, tőlük jobbra ültek József kir. herceg és Klotild kir. hercegasszony, a kormány tagjai, a zászlós urak; balra pedig az előadók, továbbá a központi választmány és egészségügyi tanács tagjai és a megbízottak. A terem középső részében voltak a szavazati joggal bíró egyesületi tagok és külön megbízottak, míg a keleti részben és a karzaton nagyszámu vendég foglalt helyet. Az elnöki emelvény mögött állt magas alapzatán díszlaki növények között Károly Lajos kir. herceg mellszobra, mely fölött gyászfatyolos babérkoszorút helyeztek el. A sajtonak fentartott karzata az egyesület kettős zászlaja — a mai czimere és a nemzetközi vörös kereszt volt kitéve. Ugyanily zászlók lengtek az Akadémia palota homlokzatán.

Tizenkét óra előtt néhány percczel érkezett az Akadémia palotája elé József kir. her-

ceg és Klotild kir. hercegné, a kiket az oszlopos csarnokban fogadott és üdvözölt az elnökség. A kir. hercegi pár ezután a lépcsőn fölhaladva a díszterembe lépett, a hol a közönség zajos éljenzéssel fogadta. A díszes közönség közt voltak: Fejérváry Géza br., Perczel Dezső, Wlassics Gyula, Darányi Ignác és Josipovich Imre miniszter, Schlauch Lőrincz kardinális, Berzeviczy Albert, Lobkovitz Rudolf, Forinyák Gyula, özv. Csekonics Jánosné grófné, Apponyi Lajosné grófné stb., a horvátországi képviselők és a vidéki képviselők ritka nagy számban.

Csekonics Endre gróf elfoglalván az elnöki széket, jelentést tett a közgyűlés szabályszerű összehívásáról és arról, hogy a király, mint legfőbb védő, helyettest nem bizott meg, amiért a szabály szerint neki kell elnökölni. A királyné Klotild kir. hercegasszonyt bizta meg helyettesítésével. Végül az elnök megemlékezett arról a veszteségről is, mely Károly Lajos kir. herceg, néhai védnök helyettes elhunytával érte az egyesületet. Ezután megnyitották nyilvánította a diszközgyűlést és üdvözölte a kir. hercegnőt és a kir. herceget.

Ezután Darányi Ignác dr. földmivelésügyi miniszter mondott nagyhatású szép beszédet. Beszédjét a vöröskereszt-intézmény rövid történetével kezdte meg és elmondta, hogy Magyarországon 16 év előtt ugyane teremben alakult meg a vöröskereszt-egyesület, amely alkalommal a királyné a többek közt így szólt:

»A földadat sikeres megoldása föltétlenül attól függ, hogy az egyesületek már béke idején országsgerte egy legyenek megalakulva, miszerint áldásos működésüket adott alkalommal rögtön megkezdhessek, mert az időszzerű szervezés legkisebb hiánya váratlan háboru esetén ezer meg ezer honfitárs életét kockáztathatná. Azért egész bizalommal számítok soha nem lankadó erélyükre és tevékenységükre.« Hogy a királyné szavainak volt foganatja, azt legjobban a számok bizonyítják: az egyesületnek — mint a gondnok megemlégette — 1879-ben körülbelül 2000 tagja lehetett, ma van 47.000; akkor az egyesület vagyona 25.000 forint volt, ma több két milliónál. E szép eredmény nagy részét az egyesület éppen a megboldogult Károly Lajos királyi hercegnek köszönheti. A szónok itt fölsorolta az elhunyt királyi herceg érdemeit és végül indítványozta, hogy a közgyűlés mondja ki azt, hogy: hálás kegyelettel s jegyzőkönyvben emlékezik meg Károly Lajos kir. hercegnek az egyesület szervezése, fejlesztése és felvirágozása körül szerzett nagy érdemeiről, a jegyzőkönyv egyik hiteles példányát pedig Mária Terézia kir. hercegasszonyhoz fölterjeszti; Károly Lajos kir. herceg arczképét az Erzsébet-kórház díszterme számára megfesteti: 20.000 forintos alapítványt tesz Károly Lajos kir. herceg alapítványa czimén, a mely alapítvány kamataiból az Erzsébet-kórház első osztályán egy szegény sorsu betegét díjmentesen ápoljanak és ellássanak s egyben felkéri Ferencz Ferdinánd kir. herceget, fogadja el ez alapítványra nézve a kijelölés jogát.

A közgyűlés a lelkesen előadott beszédet osztatlan tetszéssel kísérte és a javaslatokat egyhangulag elfogadta, mire a közgyűlés Csekonics Endre gróf indítványára Darányi beszédnek jegyzőkönyvbe iktatását határozatképpen kimondotta.

Erre Lintner Imre főgondnok-helyettes röviden ismertette a központi választmány 1895. évi működéséről szóló jelentését. Ebből kitűnik, hogy az egyesületi tagok száma 47.022 és a vagyon 2.199.651 frt 61 kr. A múlt évben az egyesület emberbaráti czélokra 36.500 frtot áldozott.

A közgyűlés ugy e jelentést, valamint a sorsjegyllenőrző bizottság múlt évi jelentését is jóváhagyólag tudomásul vette.

Fabiny Tifleo választmányi tag javaslatára a központi választmányba egyhangulag a következő új tagokat választották meg: A női osztályba: Özv. Adler Antalné, Andrassy Aladárné grófné, Esterházy Miklós Mórinczné grófné, özv. Herich Károlyné, özv. Károlyi Gyuláné grófné, Kemény Kálmánné báróné, Léway Henrikné, özv. Németh Miklósné, Pejácsevich Lászlóné grófné, Rudnay Józsefné, Wenckheim Frigyesné grófné, urhölgyeket és Apponyi Albert gróf, Sváb Károly és Tisza Lajos gróf urakat; a

férfi osztályba: Ambrózy Béla báró, Bachát Dániel, Baich Milos báró, Csávossy Béla, Csekonics Endre gróf, Darányi Ignác dr., Ghyeczy Béla, Lederer Sándor, Léway Henrik, Lukács Antal, Navratil Imre dr., Ribáry József, Schlauch Lőrincz dr., Szapáry István gróf, Vadnay Károly és Zichy Jenő gróf urakat. A horvát-szlavon országai választmány pedig be- választotta: II. alelnöknek Josipovich Imre minisztert, II. alelnöktársnak: Pejácsevich Lászlóné grófnét, választmányi tagoknak: Khuen-Héderváry Károlyné grófné, Mosinski Jutta, Pongráz Zóra, Rakovac Anka, Spevec Zsófia és Stankovic Zsófiaurnóket, továbbá Krajcsovic Otto, Kresic Vladimir, Pejácsevics László gróf, Rakovac László dr., Scabroth Zsigmond és Tallián Ede urakat.

Nagy Gábor bemutatta a számvizsgáló bizottság jelentését és az 1895. évi zárószámadásokat. A közgyűlés azokat példás rendben vezetteknek találván, a fölmentést megadta.

Schwartzter Ottó dr. jegyző a fiókegyesületek indítványairól tett jelentést.

A központba beszolgáltató fiókegyesületi hányadot a rendes és rendkívüli tagdíjak 50 százalékában állapították meg.

Latinovits János igazgató előterjesztette a központi választmány javaslatát az Erzsébet-kórházban mutatkozó költségtöbblet miként való fedezése és az ápolónői intézmény fejlesztése ügyében, mindkét javaslatot a közgyűlés észrevétel nélkül elfogadta.

Végül Csávossy Béla jegyző indítványára megválasztották számvizsgálókul: Ágoston Józsefet, Guda Dömét, Hetey Kálmánt, Máday Izidort, Nagy Gábort és Sujánszky Ödönt.

Csekonics Endre gróf elnök köszönetet mondott a vendégeknek megjelenésükért és az Akadémiának a díszterem átengedéseért és a közgyűlést berekesztette.

Nyomban ezután Zichy Nándorné grófné alelnök megnyitotta a központi választmány alakuló gyűlését. Javaslataira megválasztották elnöknek Csekonics Endre gróft, I. alelnöknek Schlauch Lőrincz dr. bíborost, főgondnoknak Darányi Ignác dr. minisztert, főjegyzőnek Ribáry József főrendiházi tagot és jegyzőnek Csávossy Béla képviselőházi háznapot.

Csekonics Endre gróf éljenzések között foglalta el az elnöki széket.

Lukács Antal választmányi tag a napirend szerint javasolja, hogy az igazgató-választmányba a következők választassanak be, A) a női osztályba: Andrassy Aladárné grófné, Bischitz Dávidné, özv. Herich Károlyné, Hunyady Lászlóné grófné, özv. Németh Miklósné, Rupp Zsigmondné, Szapáry Gyuláné grófné, Chyzer Kornél dr., Vaszary Kolos hercegprimás, Zichy Nándor gróf. B) a férfi osztályba: Ambrózy Béla báró, Esterházy Kálmán gróf, Ivánka Imre, Kamer Mayer Károly, Körmeny Imre, László Zsigmond, Rupp Imre, Szapáry István gróf, Schossberger Zsigmond báró, Tisza Lajos gróf. A horvát-szlavonországi választmány az igazgató-választmányba Tallián Edét és Krajcsovic Ottót küldte ki.

Ezzel a központi választmány ülése is véget ért. Klotild kir. hercegasszony még a horvát bán nejét, Wenckheim grófnét és özv. Csekonics Jánosné üdvözölte, velük néhány szíves szót váltott, azután lelkes éljenzéstől kísérve férje karján elhagyta a termet.

A hódoló díszfelvonulás.

— Hétfő, június 8. —

Ma tartották meg végre a díszfelvonulást a melyre oly rég óta készültek, s a melynek megtekintésére nemcsak a főváros, de a vidék közönsége is a külföldiekkel együtt összesereglett. A fölvonulásnak verőfényes idő kedvezett, s a közönség már kora reggel talpon volt, hogy kellő helyet biztosítson magának. A fölvonulásban résztvevők a vérmezőn gyülekeztek s itt volt a

rendezkedés.

A mező környékét már reggel 5 órakor megszállta a közönség, s a tömeg mindinkább nagyobbodott. Az egyes városok, illetve megyék részére külön helyek voltak megjelölve s ez volt oka, hogy dacára a sok lovasnak, csatlósoknak a rend igen példás volt. A banderisták

három csatarendbe voltak fölállítva. Az első csatarendben a következő sorrendben álltak: Budapest főváros banderistái számszerint 30-an, mellettük Abauj Tornamegye, Kassa város, Alsó-Fehér, Arad-megye, Arad város, Arvamegye, Bács Bodrogh megye, Baja, Szabadka, Ujvidék, Zombor, Baranyamegye, Pécs, Barcs-megye, Békés megye, Beregmegye, Beszterce-Naszodmegye, Biharmegye, Nagyvárád, Borsod, Brassó, Csanád, Csik Csongrád vármegyék, továbbá Szeged Esztergom megye, H. M. Vásárhely, Fejér megye, Székes-Fehérvár, Fogaras, Gömör-Kishont és Győr megyék, Győr város. Hajdu megye és Debreczen banderistái. A második csatarendben álltak föl Háromszék, Heves, Hont és Hunyadvármegyék. Selmezbánya, Jász-Nagykun-Szolnok, Kis Küküllő, Kolozsmegyék, Kolozsvár, Komárommegye, Krassó-Szörénymegye, Liptó megye, Máramarosmegye, Maros-Tordamegye, Maros-Vásárhely, Mosonmegye, Nagy-Küküllőmegye, Nógrád megye, Nyitra, Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye, Kecskemét, Pozsony megye, Pozsony város, Sáros, Somogy, Sopronmegyék, Sopron város, Szabolcs, Szatmár megyék, Szatmár-Németi és Szabvármegye banderistái. A harmadik csatarendben voltak fölállítva Szepes, Szilágy, Szolnok-Doboka, Temesvármegye, Temesvár, Versecz, Tolnamegye, Torda-Aranyos, Torontálmegyék, Pancsova, Trencsén, Túróc, Udvarhely, Ugocsa Ung, Vas, Veszprém, Zala, Zemplén, Zólyommegyék, továbbá Fiume kiküldöttjei Batthyány gróf kormányzó vezetése alatt, végül a törvényhozás tagjai. A gyülekezés meglehetősen hamar megtörtént. Reggel 6 óra előtt kezdtek az első lovasok érkezni, de fél óra múlva már oly sűrűn jöttek, hogy rövid idő alatt a mező benépesedett. Hét óra tájban már mindenki elfoglalta helyét.

A nap ekkor már forron sütött, s nem volt hely, a hol egy kis árnyék lett volna. A lovak közül több megijedt, s kirántva kantárát a csatlós kezeiből, száguldott a többiek között. Szerencsére csupán néhány embert lökött föl, a kiknek egyéb bajuk nem esett. Keglevich István gróf lova is megijedt valamitől, kevéssel az elindulás előtt s a két csatlós erős karja daczára kidobta a gróft a nyeregből, de szerencsére semmi baja nem történt. Csupán Szerbia zászlójának, mely kezében volt törött le a vége. Sokkal nagyobb szerencsétlenség történt azonban a vasmezei banderium egyik tagjával, Batsmezei Imrével. Az ő lova is megijedt, ledobta hátáról, s patkójával olyat rugott a fején, hogy beszakadt. A sebesült nyomban elvesztette az eszméletét, a kihez azonban oda vágatott a mentők kocsija dr. Boross inspekciós orvossal, a ki ápolás alá vette, s elszállította a vörös-kereszt kórházba. A szerencsétlenül járt orrcsontját is eltörte, azonkívül agrázkódást szenvedett. A baleset egy esőppet sem zavarta meg a többi lovasokat, a kik már most valamennyien együtt voltak, s várták a banderium vezetőjét, Perczel Dezső belügyminisztert, a ki nemsokára meg is jött, s a salétrom raktár őrháza előtt várta be az elindulás idejét. Ezalatt persze a várba vezető serpentin utat, a melyen a banderium elmenendő volt óriási tömeg lepte el. Kevéssel 9 óra előtt a belügyminiszter felült fehér paripájára, a melyet két csatlós vezetett s megadta a jelt az indulásra. Legelől ment hat herold hófehér paripákon, harsonákat fujva utánuk jött, Perczel Dezső belügyminiszter, mögötte a főváros banderistái, majd a már említett sorrendben a többiek. Soha ennél fényesebb, káprázatosabb menetet a főváros nem látott. A közönség egyes csoportokat zajosan megéljenzett. Így a fehérmezeieket, a kik fehér lovakon, fehér diszmagyarban, világoskék diszítéssel párducz kacagánnyal haladtak, továbbá Nagyvárád és Biharmegye banderiumát, melyek díszes öltözetükkel és régi zászlóikkal felöltöztek, azután a J. N. kun-Szolnok megyeieket, Komáromiakat, Fiume küldöttségét, Csanád m. banderistáit, a kik Mária Terézia korabeli huszáruháiban voltak. Kijutott az éljenzés Esztergom megye lovasainak, a kik sodronyínget viseltek, csatabárdal, kucsmájukon holló szárnyal, a szepesmezeieknél, a kik szintén sodronyínget, sisakot és medvekacagányt hordtak. A menet lassu léptekben haladt föl a várba s kanyarodott a királyi palota felé.

A diszkocsik gyülekezése.

A menetben résztvevő főúri diszkocsik a Ferdinánd-kaszárnya előtt levő Nándor-téren gyülekeztek. Innen indultak el reggel fél 9-kor a már előre megállapított sorrendben a Disztérre, a hol a banderiumok hódoló menetéhez csatlakoztak. A Nándor-térre vezető utcákat reggel 7 órakor szállta meg a rendőrség, hogy a nép odatódulását meg akadályozza. Lesztyák fogalmazó vezetése alatt egy század gyalogrendőr volt ide beosztva. A diszkocsik a bécsi kapun jöttek a térre, kivéve a hercegprimás és a kalocsai érsek fogatait, akik a várban laknak.

Alig múlt el 7 óra, megjelent gróf Szapáry Pál, gyönyörű aranybrokát diszmagyarban, magas fehér paripán, aki a diszkocsik felvonulását rendezte. Nemsokára utána odaérkezett gróf Csekonics Gyula is, a ki a rendezésben segédkezett neki. Nyolcz óra előtt néhány percczel egy század huszár vonult ki a cs. kir. 16. huszárezredből gróf Batthyány főhadnagy vezetése alatt, a melynek az volt a rendeltetése, hogy a koronaköcsi előtt lovagoljon. Csakhamar megérkezett ezután a térre az első diszfogat. Gróf Cziráky Antal ült benne. Jött ezután a képviselőház gyönyörű hatlovas fogata, négy apróddal. A kocsí fényes fekete batár, arany diszítéssel, mind a négy oldalán Magyarország ezüsbentött czimerével. A csatlósokon, apródokon Mária Terézia korabeli szabású skarlátpiros magyar ruha volt. Ezután érkezett Debreczen szabad királyi város ötfogatú, nyitott kocsija, kék alappal, ezüst ornamentikával. Sallangos, magyar diszítésű fogata egyik speciálitása volt a diszmenetnek. Tüzes öt sötét pejmén volt eléje fogva. A kocsin gróf Dégenfeld József debreczeni főispán és Simonffy Imre Debreczen város polgármestere ültek. Császka György kalocsai érsek négyesfogatu zárt kocsin jött. A kocsí és a csatlósok ruházatának alapszíne sötétkék, vastag ezüst diszítéssel. Bende Imre püspök hasonló diszkocsin ült, Csak hogy kettős fogata volt. Fehér Ipoly pannohalmi főpáté volt diszkocsik egyik legszebbike, vörös bársonyruhás aranyzsínóros apródjaival. Rendkívül csinos volt a gróf Dessewffy Sándor csanádi püspök violaszínű kettősfogata is. Hanem valamennyi között Vaszary Kolos biboros-érsek herceg-primás két fogata, az egyik elől, a másik elé 2 ló volt fogva. Mindkét kocsí narancssárga alapu, ezüsttel s arannyal gazdagon diszítve. Az első a hercegprimásé, a második az udvarához tartozó két kanonok számára van rendeltetve. A hercegprimás kocsija József nádoré volt. Attól kapta a hercegprimás egyik elődje. Egész mostanáig nyugalomba volt, most akadt rá valamelyik pap, mint buvárkodó szerzetes s a primás ennek ajánlatára restauráltatta, az ezredéves ünnepek alkalmából. A nádorcsalád iránt való kegyeletből a primás József nádor czimerét is meghagyatta a kocsin, de emellett a saját emailrozott nagy ezüst czimeit is föltette. A csatlósok s egyéb ékítmények az orosz czár fogatának ornamentikája mintájára készültek, mert az összes európai uralkodók diszfogatai között ennek van legsinosabb kocsí és ló felszerelése. A primás hat lova elé 6 nemes apród van beosztva, 2 a keszthelyi, 2 az esztergomi, 2 a nagyszombati gymnasium ifjúságából skarlátpiros apród ruhában. Ezek ezentúl minden nagyobb ünnepélyen ezt a szerepet viszik, mert a hercegprimás erre az állásra forma szerint kinevezte őket. A kocsí előtt négy, a kocsí után pedig két primási uradalmi gazdatiszt lovagolt vörös magyar diszben, párducz kacagánnyal. Az első négy egyike a hercegprimás világoskék selyem zászlóját lobogtatta, egy pedig harsonát vitt a vállára akasztva. A párducz kacagánnyal való sággal unikum számba mentek az egész hódoló felvonulásban. Oly sértetlenül dolgozták fel a bőrt, hogy még a párducz bajsza is ott volt valamennyin. Az ékszer az apródokon lovasokon, kantáron, hámon. nyergen mind valódiak, úgy hogy például, egy-egy lovasnak, csak a ló felszerelése meghaladja a tízezer forintot. A nemes apródokat olyan smaragd, rubin nyaklánc diszíti, hogy bármely főúri hölgy megirigyelhetné. Az egymásután gyülekező főurak nem is beszéltek egyébről, mint

a hercegprimás gyönyörű fogatáról. A hercegprimás kocsijai üresen jöttek a térre, mert az egyházfejedelem gyöngékedik s nem akart hosszasan várakozni. Ugy intézkedtek tehát, hogy az indulás alkalmával az ő kocsijai néhány percczel megelőzték a többi. Ez alatt a hercegprimás Hettyey kanonokkal kocsijába ült s a második fogaton is elhelyezkedtek Walter és Klinde kanonokok, Schlauch Lőrincz nagyváradi püspök, bibornok sötétvörös alapszínű hatos fogaton jött. A főpapokkal egyidőben érkeztek a főváros képviselői is, három diszkocsiban. Az elsőn Ráth Károly főpolgármester, Kamermayer Károly polgármester, a másodikon Gerlóczy és Márkus alpolgármesterek, a harmadikon Rózsavölgyi Gyula és Vorits Károly tanácsnokok ültek. Fél kilenc volt, mikor a diszfogatok érkezése hirtelen rohamossá vált. Egymást érték a politikai világ notabilitásai valamennyi ragyogó diszruhában. Jött Brankovics György patriarcha, gróf Khuen-Héderváry horvát bán, gróf Zichy Ferencz tárnokmester, gróf Szapáry Géza főudvarmester, gróf Szapáry Gyula, Szilágyi Dezső, Nikolics Fedor v. b. t. t. gróf Andrássy Aladár főkamrás.

A várban.

A menet utvonálán a várban a műszaki csapatok s a helyőrség legénysége állt sorfalat a rendőrséggel egyetemben. A honvédelmi miniszterium mögött a disztéren ekkor már együtt voltak azok a méltóságok, a kik diszkocsin haladtak a menet mögött. A Hentzy szobor előtt állt Bánffy Dezső báró miniszterelnök diszhintója, s maga a miniszterelnök pedig ott várta be a lovasok elvonulását. Itt gyűltek össze a zászlósúruk, a főrendek s a kormány tagjai. A mint a lovas csapat hosszú sora elhaladt a palota-utcán, mely két részre volt osztva biborszínű korláttal, jöttek a zászlóvivők, még Bethlen András gróf Erdély zászlójával, majd Csáky Jenő gróf Kumánia, Pálffy Miklós herceg Szlavonia, Nádasdy Ferencz gróf Dalmácia, Teleki József Bulgária, ifj. Széchenyi Imre gróf Ledomer, Andrássy Géza gróf Bosznia, Keglevich István gróf Szerbia, Esterházy Mihály gróf Galiczia, Pejácsevics Tivadar gróf Horvátország és Vay Béla báró Magyarország zászlójával, mindannyian szebbnél szebb, ragyogóbb diszmagyarban két-két csatlóssal.

Közvetlenül a zászlókat vivő lovasok után jöttek négyfogatu diszkocsin Brankovics György patriarcha, majd kétfogatu diszhintókon Dessewffy Sándor csanádi püspök és Fehér Ipoly pannohalmi főpáté, Meszlényi Gyula szatmári, Bubicz Zsigmond kassai, Bende Imre nyitrai püspök, Császka György kalocsai érsek és Schlauch Lőrincz biboros püspök.

Schlauch Lőrincz, biboros s nagyváradi püspök ő Eminenciájának pompás magyar négy pej által vont diszfogatát az aranypaszománttal gazdagon diszített piros magyar diszben lévő négy magyar csatlósával s két gyönyörűen öltözött huszárijával már ismeri Nagyvárád közönsége a május 10-ikén tartott millenniumi hálaadó istentiszteletre való felvonulás idejéből.

A főpapság mögött haladtak a főváros diszhintói, a melyekben Ráth Károly főpolgármester és Kamermayer Károly polgármester, Gerlóczy Károly és Márkus József polgármesterek Wossics Károly és Rózsavölgyi tanácsnokok küldtek. A főváros hintóit Vaszary Kolos biboros hercegprimás páratlanul szép hatfogatu diszhintója követte, mely előtt remek egyenruhás lovasok és csatlósok, oldalt apródok haladtak. A lovak kantárszárait oldalt három csatlós fogta. A hercegprimást, aki Hettyey kanonok kíséretében volt a közönség tiszteletteljesen üdvözölte.

A hercegprimás őseihez méltó diszben jelent meg a menetben. Elöl hat fehér lovas banderista lovagolt: ezek lószerszáma teljesen piros, arannyal szegve, a nyeregtakaró piros plüs arany rojtal és szegéssel, meg a primás czimerével. A lovak fejdisze antik minta szerint készült, melynek eredetije 10.000 forintba került; aranyozott bronzból való nagy valószínűsége karneolokkal diszítve. A kardinális diszhintó

taja, melyet hat fehér ló huzott, arról nevezetes, hogy József nádor diszkocsija volt, melyet István nádor örökölt s számkivetése után József kir. herceg Scitovszky akkori primásnak ajándékozott. Ezt a hintót kegyeletből egészen újra földiszitették. A hintó elé fogott hat lovon medvebőr kucsmás lovászok ültek, a parádés kocsis és három inas szintén ilyen kucsmát viselt. A diszhintó oldalán három-három szőke parókás nemes apród ment vörös bársonyba öltözve, a mellükön és hátukon a primás magas aranyhimnuszú czimerével. Az ifjak a keszthelyi gimnázium hetedik osztálybeli növendékei. A primás második kocsija, melyben a kíséret ült, ugyanaz, melyben a kardinális a június 6-iki ünnepen ült; ezt négy ló huzta.

Mögöttük jött B á n f f y D. br. min. elnök O r c z y B. br.-val remek diszhintón, s őket követék a kormány többi tagjai diszkocsikon. A miniszterek möött szebbnél-szebb diszhintókon mentek K h u e n - H é d e r v á r y gróf horvát bán, S z a p á r y Géza gróf főudvarmester, Z i c h y Andor gróf tárnokmester, A n d r á s s y Aladár gróf főkamarmester, F e s t e t i c h Tasziló gróf főpohárnok és S z é c h e n y i Imre gróf főasztalnok mester. A zászlósarak diszhintóit a főrendek fogatai követték, a melyek közül különösen K á r o l y i Tibor grófé, a főrendház alelnökéé volt igen diszes, s a menetet S z i l á g y i Dezső diszfogata, W e n c k h e i m Frigyes gróf és S z a p á r y Gyula gróf hintói zárták be. A felvonulás a kir. palotához s elvonulás épen öt negyedórát vett igénybe. Amint az utolsó diszkocsi befordult a színház utczába, az óriási tömeg, mely a Szent-György-teret meg a palota-utcát megszállta, leözönlött a várból az elipszen, vagy a siklón, a mely valóságos ostromnak volt kitéve.

Az új országgházban.

Ott a Duna-parton, abban a párját ritkító új parlamenti épületben folyt le a milleniumi ünnepek egyik legimpozánsabb jelenete: az országgyűlés két házának együttes diszülése.

Az új országgház előtti teret katonaság vette körül. A térre 9 órakor egymásután érkeztek a fogatok, melyekből a képviselők és főrendek pazar kiviteli diszülönnyökben szállottak ki. Különösen föltűntek a Széll Kálmán, Wekerle, Ugron Gábor, Horváth Gyula, Berzeviczy Albert, Gáll József, Kossuth Ferencz diszmagyarjai.

A rendre itt maga Rudnay főkapitány ügyelt.

10 óra volt, mikor a hódoló diszmenet eleje az új országgház elé érkezett, amikor a két ház már együtt levő tagjai a lépcsőkön gyűltek össze, s onnan nézték a diszmenetet, meg-meg élenezve a banderistákat. Különösen Heves és Szepes vármegyék, Hajdu megye, Arad város, Bihar megye és Nagyvárad küldöttei kaptak meg-megújuló harsány éljeneket.

A banderium után a főpapok diszkocsijai következtek, azután halfogatu diszkocsi hozta a koronát és a koronázási jelvényeket: Szent István palástját, az arany almát, a jogart és az apostoli hármast keresztet.

A koronának és a jelvényeknek a lépcsőket elfoglaló képviselők és főrendek utat nyitottak, Perczel belügyminiszter ment előre.

Schlauch bíboros kezdte a jelszót:

— Le a kalappal! —

Az urak meghajoltak az ereklyék előtt s a menet — úgy, amint már föntebb megírtuk — bevonult a kupola-csarnokba.

A kupolateremben.

Csillogó, ragyogó kép, méltó a milleniumi diszgyűléshez. A sok zászló között büszkén tűnik ki Magyarország fehér selyem zászlója, melylyel Vay Béla báró közvetlen az elnök előtt áll.

Az elnöki székben gr. Károlyi Tibor és Szilágyi Dezső fekete diszmagyarban. Jegyzők: Gyulay Pál és Molnár Antal. Két felől a diplomáciai kar.

Fél 12 órakor jöttek a főhercegek, kiket Szapáry István gr. vezetett s jobbra állottak fel az elnöki emelvénytől. Most a főhercegnők jöttek, akik külön páholyban foglaltak helyet. Mikor beléptek, felhangzott a kupolateremben az első hatalmas éljenzés.

Most Károlyi Tibor mondta el megnyitó beszédét.

A beszéd rövid, lelkes hangú volt. A történeti visszapillantások után dicsőségesen uralkodó I. Ferencz József királyunkat aposztrofálta a szónok. Szavait zúgó éljenzéssel fogadták.

Szilágyi Dezső fölkéri Molnár Antalt, hogy olvassa fel a millenáris törvényt. (Többszöri éljenzés.)

Gyulai Pál felolvassa a jegyzőkönyvet. (Viharos éljenzés.)

Szilágyi Dezső kéri a két házat, hogy menjenek a király elé hódolatukat bemutatni s azzal az ülést bezárta. (Perczekig tomboló éljenzés, melyet a nép kün visszhangozott.)

A hódolás.

Ő Felsége a király huszártábornoki egyenruhában foglalt helyet a palota erkélyén. A királyné fekete ruhában, a főhercegnők magyar ruhában jelentek meg.

A diszmenet érkezésekor Perczel Dezső miniszter buzogányával tisztelgett a királyi párnak és a főhercegeknek, a zászlókat tisztelegve meghajtották. A tisztelgéseket a király és a főhercegek folytonos szalutálással fogadták.

Stefánia özvegy trónörökösne a diszmenetből egyes csoportokat lefotografált. A királyi erkély alatt az újidéki lovasok közül egynek megbokrosodott a lóva, minek következtében a lovas kiesett a nyeregből. Az eset megjegyzette a körülállókat, azonban semmi szerencsétlenség nem történt, mert a lovas csakhamar ismét a nyeregbe ült.

Max István lóva menet alatt megbokrosodott és keresztül ugrotta a korlátot. Itt sem történt baj, mert Max hamarosan megfékezte lovát.

Mikor a hercegprimás fogata az erkély alá ért, a király és a királyné mélyen meghajtották magukat. A hercegprimás levette fejéről bíboros sapkáját és kocsijából mélyen kihajolva köszönt.

A fehérselyem magyar zászlót vivő zászlós ur elhaladtakor és tisztelgésekor a király és a főhercegek szalutáltak.

A hódolás.

Amint a menet elrendezkedett. Szilágyi Dezső, képviselőházi elnök elmondotta a hódoló beszédét, melyet föntebb közöltünk.

A budai hegyek visszhangozták a szélvihar heveségével kitörő éljen-riadalmat, mely több ízben megújult.

A király válasza.

Ezután ő Felsége siri csöndben elmondta a választ a magyar nemzet hódolatára.

Ennél ünnepélyesebb jelenetet képzelni sem lehet. Csak a koronázáskor végzett eskütételt lehet hozzá hasonlítani.

A beszéd valamennyi pontjára egetverő, harsogó éljenzés hangzott föl, melyre a nép a várfokán le a lánchidon és a pesti parton orkányszerű visszhangzással felelt.

A király beszédének végén leirhatatlan jelenetek játszódtak le. Az emberek éljenek, sirtak; mások kalappajukat hajtogatták, ismét mások kardjaikat villogtatták és sokan a banderisták közül a király előtt elvonulva letérdeltették lovaikat az első lábaira s úgy tisztelgettek ő felségeiknek.

A király s főhercegek folyton-folyvást szalutáltak.

A szomszéd városokról a budai és pesti partról pedig egyre hangzott az éljenzés: *félmillió ember üdvkiáltása.*

A nemzet végre a már ismertetett rendben elvonult, de délutáni 6 órakor sem ért véget az elvonulás.

Az ünnepély áldozatai.

Az óriási tolongásban és hőségben körülbelül 160-an ájultak el az utcán. Történt két súlyos baleset és két haláleset, a melyről szóló hírt azonban még nem erősítették meg.

Kath. tanító-kongresszus.

Felhívás a kath. egyházi és világi tanfériakhoz, valamint a kath. tanügy barátaihoz.

Köztudomású tény, hogy a Magyarországi kath. tanítók első nagygyűlése f. évi július hó 7., 8. és 9-én Budapesten megtartatik. E nagygyűlést rendező-bizottság tisztelettel felhívja az ország kath. tanfériait és tanügybarátait, hogy a nagygyűlésen minél számosabban megjelenni sziveskedjenek s résztvevő szándékukat a rendes tagok legkésőbb június 15-ig, a nem rendes tagok július hó 1-ig bezárólag a rendező bizottság irodájához »Népnevelő« szerkesztőség: Budapest, Szent-István-Társulat, Királyi Pál-utca 13. sz. a. bejelenteni ne terheltesenek.

Tájékoztatóul idejegyezzük: I. A nagygyűlés tagjai, a) az egyházmegyék és kath. tanító-egyesületek küldöttei; b) a 100-as bizottság; c) az állandó- és rendező bizottság tagjai; d) a nagygyűlés tisztikara, továbbá a felkért előadók és hozzászólók.

II. A nagygyűlés résztvevő tagja lehet minden kath. tanfériu (egyházi, világi egyaránt) kath. szülők és tanügybarátok, kik a fent kitétt határidőn belül a rendezőségnek a tagsági jegy megküldését kéri. A nagygyűlés utóbb megnevezett tagjai a gyűléseken tanácskozási és hozzászólási joggal bírnak, szavazati joguk csak a rendes tagoknak van.

A nagygyűlés tagjai (rendes-és résztvevő tagok) a következő kedvezményeket élvezik:

1. Utazás. A nagymélt. kereskedelemügyi miniszter 17.765 sz. rendelete alapján minden tag II-od osztályu jeggyel az 1-ső osztályon, III-ad osztályuval a II-odikon és félmásodosztályuval III-ik koci osztályban utazhatnak. A kedvezményes jegyeket a rendezőség iroda küldi meg a jelentkezőknek. A 400 frtot meg nem haladó fizetéssel bíró tanítókat, óvó és óvónőket ismételtelen figyelmeztetjük, hogy egy korábbi miniszteri intézkedés kapcsán az államvasutakon és az állam kezelése alatt álló más vonalokon, teljesen ingyen utazhatnak a kiállításra s így a nagygyűlésre is. E kedvezmény elnyerése végett az iskolaszéki elnök által hitelesített díjlevél másolat csatolásával forduljanak kérésével az illető megye kir. tanfelügyelőségéhez, mert ez a hivatal van feljogosítva az igazolványok kiállítására.

2. A jelentkező tagoknak kedvezményes lakásokat eszközölt ki a rendezőség és pedig: a) társaslakás egy teremben 10—20 személy 32 kr. napibér mellett b) Elkülönített fülkés lakás egyes családok és nők részére személyenként 50 krt. c) Egészen elkülönített szoba egy ágygal napi 70 kr. bérért, a második ágy 50 kr. Ezeket kívül a jelentkezésnél vendéglői lakás is megrendelhető napi 1—2 frt bérért. Kérjük a tagokat, hogy jelentkezéseikkel egyidejűleg arról is értesítsenek, hogy e lakások melyikét óhajtják, mely naptól kezdőleg és hány napra lefoglaltatni?

3. Olcsó belépőjegyek a kiállításra. A nagymélt. kereskedelemügyi miniszter a nagygyűlésen résztvevő minden tag részére egy öt belevélt jegyből álló fűzetet az azért járó 2 frt 50 kr. helyett 1 frtért engedélyezett. E jegyek a megérkezés után szolgáltatnak ki az illetőknek.

Ujabbán kifejezett kíváncságot és eszközölt intézkedés kapcsán a nagygyűlés, a már megállapított szakosztályokon kívül kibővített a hitoktatási alosztálylyal; miért is a fenti felhívást különös figyelmébe ajánljuk a nt. hitoktató uraknak. Jelentkezéseiket sziveskedjenek ugyancsak a nagygyűlést rendező irodához intézni.

Kedves kartársak! Az isteni Gondviselés úgy intézte, hogy a magyar kath. tanítóság ezer vágya, hő óhajta éppen edes hazánk ezer éves fennállásának öröm évben teljesüljön, hogy ez örökké emlékezetes évében gyűljünk először össze mint egy test és lélek ősi dicső multunkhoz hiven, nyílt és őszinte hitvallást teendő kath. hitünk iránti rendithetlen ragaszkodásunkról és kiapadhatatlan hazaszeretetünk-ről s hogy megalkossuk az új ezredév hajnalán a magyar kath. tanítóság testvéries szövetségét, mint egyik legfőbb biztosítékát e hazában a kath. népoktatásügy felvirágoztatásának és életképességének.

Csoportosuljunk azért minél nagyobb számban a nagygyűlés kibontott zászlója alá, hogy számbeli súlyunkkal is hirdethessük erősségünket.

Föl tehát a munkára, melyben: Istenért, a hazáért és a királyért — legyen jelszavunk!
Budapesten, 1896. május hó végén.

A rendező-bizottság megbízásából.

Dr. Palotay Ferencz.

pápai praelatus, a rendező-bizottság elnöke.

TÁJÉKOZTATO.

Junius 17. A polgári lövész-egylet közgyűlése, d. u. 5 órákor a Sport-pavillonban.
19. A nagyváradi-belényes-vaskóhi vasút részvénytársaság közgyűlése d. u. 3 órákor a vármegyeház kistermében.
Julius 1. Aradi mérnökök és építészek utja Nagyváradra.

UJDONSÁGOK.

* **A pápa a magyar kutatókról.** Az »E—m« római levelezője írja: »Figyelemre méltó, ugymond, hogy midőn a pápa Magyarországnak az ezredév lefolyása alatt nyújtott jótéteményekről beszél, különösen megdicséri azokat, akik a régi okmányokat a levéltárakban felkutatják és napfényre hozzák. Azon helyzetben vagyok, hogy akiket a szentatya így névleg megnevez, névszerint is felemlíthetem. Az elsősorban Fraknói nagyváradi kanonok, a ki voltaképen megteremtője a »Monumenta Hungarica Vaticana« című nagy vállalatnak és a ki nagy áldozatok árán létesített (tudjuk) egy történelmi intézetet a magyar történelmi kutatói számára. Továbbá Hornig veszprémi püspök, a ki most adja ki nagy költségen a veszprémi egyházmegye monumentáit. Ezeket is a fáradhatatlan Fraknói szerkeszti. Értendő a magyar szent-benedekrendi szerzetesek is, kik Villányi apátot küldötték Rómába történelmi kutatások céljából. Ezeknek szól különösen a szent-anya dícsérete, a ki nagy barátja és pártfogója a történelmi tanulmányoknak.«

* **Kitüntetés.** Zóbel Lipót kir. tanácsos, volt nagyváradi postaigazgató, aki utóbb ideiglenesen volt nyugalmazva, végleges nyugalmába helyezése alkalmából, közhasznú tevékenységének elismerésül, király ő Felsége a III. oszt. vaskoronarenddel tüntette ki.

* **A Feszty-körkép az iskolákban.** A Feszty-körkép egyik érdekes látványa a fővárosnak, s tekinte hazafias, történelmi becsét a remekműveknek, csak dícséretes munkát végeztek, mikor az óriási körképet, különösen az iskolák számára kicsinyítve sokszorosították. A kép igen jó szolgálatot tehet a tanító előadásánál s a hazafiság fokozását mozditja elő. Az összes iskoláknak kötelességük a képet a tanulók használatára beszerezni. A községi iskolánál elég ha minden egyes csoporthoz beszerez az iskolaszék egy-egy ilyen képet.

* **Nagyváradiak a kiállításon.** A kiállításra már is sokan utaztak fel Nagyváradról, de a tömeges utazások hír szerint még július és augusztus hónapokban lesznek. A váradi elencei s váraljai Népkör tagjai szintén testületileg rándulnak fel a fővárosba, a kiállítás megtekintése végett. Az elnökség utazási és más kedvezményeket eszközölt ki az államvasutak és a kiállítás igazgatóságánál.

* **A kath. tanítók zászlója.** Lapunk zártakor vettük a hirt, hogy a kath. tanítók fogadalmi zászlója elkészült s Szűts és Társa kereskedésének kirakatában látható. Ugy értesülünk, hogy a budapesti járó-kelő közönség nagy elragadtatással, szemléli a művészi kivitelű lobogót.

* **Az egyetem új rektora.** A budapesti tudomány-egyetemen vasárnap délelőtt volt a rektorválasztás. Mindjárt az első szavazásnál megválasztották az 1896—97-ik évre rektornak Bognár István drt, a hittudományi kar dé-

kánját. Bognárt küldöttségileg értesítették megválasztásáról. A kitüntetett tanár kijelentette, hogy a rektori méltóságot örömmel elfogadja. Az új rektor 1879. óta nyilvános rendes tanára az egyetemnek, amelyen az ujszövetségi szentirati tanulmányokat adja elő. Különb. pápai kamarás, a budapesti szentszék ülnöke s több tudományos társulat tagja. Hallgatói és tanártársai körében nagy népszerűségnek örvend, amit az is mutat, hogy a hittudományi karnak az idén [negyedizben volt dékánja. Az új rektor ez év szeptember hónapjában foglalja el állását, addig az egyetem ügyeit Lengyel dr. prorektor vezeti.

* **Eljegyzés:** Kraft J. Lipót, szegedi kereskedő eljegyezte, Hegedűs József helybeli polgár, kedves szép leányát Irénkét

* **Megemberelte magát a miniszter.** Nagyváradi város óriási költséggel felépítette a főreáliskola díszes palotáját. A miniszter nem elégedett meg a százezrekbe került épülettel, hanem még az iskola berendezését és felszerelését is a város nyakába akartak tolni. A tanács felterjesztésének végre még is meg lett a kívánt sikere, a mennyiben tegnapi leiratában kijelenti Wlassits miniszter, hogy a reáliskola berendezését és felszerelésének költségeit, mintegy 13 ezer frtot az állampénztár hajlandó viselni. A gáz és vízbevezetése, azonban a város kötelessége, mert ezek az építés csoportjába tartoznak.

* **Ülés a vármegyén.** Biharvármegye központi választmánya június hó 15-én délelőtt ülést tart a városházán. Ez alkalommal a megye területéről beérkezett jövő évi választók névjegyzékét többszörösítették és közszemlére teszik ki.

* **Halálozás.** A vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak gyásza van; dr. Váli Béla vallás- és közoktatási miniszteri titkár tegnap reggel életének 38-ik évében hosszas és sorvasztó betegség után jobblétre szenderült. A zene- és színművészeti történelem megalkotóját veszíti benne. Váli Béla legutóbb az ezredéves kiállítás zenetörténelmi és színművészeti osztályának volt előadója s e minőségében érdemeket szerzett a csoport körül. A boldogult özvegyet és kis lánykát hagyott árván s széleskörű tiszteletre méltó rokonság gyászolja. Hült tetemét jun. 9-én délután 3 órákor fogják beszentelni az egyetemi kórház halottas házában (Mária-utca) s onnan Szabadkára szállítják a családi sírboltba.

* **Petőfi apósának hagyatéka.** Szép örökség néz vala a költőkirályra vagy Zoltán fiára, ha egyikük vagy másikuk túlélte volna a nagyapát! Nemrég halt meg Leányfalván az öreg Szendrey Ignác, Julia apja, ki után két budapesti és egy vidéki ingatlanban és értékpapirokban 260,000 frtnyi hagyatékot adott ma át a budapesti törvényszék az örökösöknek: Gyulai Pál két gyermeke és Julia második házasságbeli 2 gyermekének.

* **A kerékpározók figyelmebe.** A hadkiegészítő parancsnokságok felszólítják mindazokat, kik kerékpározók, illetve saját kerékpárjuk van, hogy az idei őszi hadgyakorlatokra kerékpárjaikkal együtt 20 frt használati pótlék és a kerékpár esetleges javítási költségeinek megtérítése mellett vonuljanak be.

* **Kétféle mérték.** A szászvári róm. kath. olvasókör 1890. december 8-án alakult meg s alapszabályait csak most hagyta jóvá a belügyminiszter. Ezzel szemben a szászvári »szabad-
elvé« urak, hogy megbuktassák a katolikus olvasókört, az idei márczius elején »polgári olvasókör«-t alakítottak, melynek alapszabályai még április hóban elnyerték a helybenhagyást. Mindamellett a katolikus olvasókörnek nem árthat, sőt lehet, hogy maga esik a másnak ásott verembe, mert a »polgári olvasókör«-nek nem elég a jóváhagyás, megerősítésre

volna szüksége, minthogy bizony nagyon gyenge lábán állanak az akciói, — nem találván elég támogatást a közönségnél. A kath. olvasókör — élvén a törvényes kedvezményével — a jóváhagyás bevétele nélkül még ápril 12-én megkezdte működését s folytatta eddig a legsebb sikerrel.

* **Iskolai vizsgálatok.** A helybeli közs. polgári fiúiskolában az évről vizsgálatok következő sorrendben fognak megtartatni. Junius 16-án d. e. 8—12-ig a II. osztály junius 16-án d. u. 2-től fél 6-ig az I. A. osztály junius 17-én d. e. 8—12-ig a III. osztály junius 17-én d. u. 2-től fél 6-ig a I. B. osztály junius 18-án d. e. 8—12-ig a IV. osztály. Az ének vizsgálatok junius 10-én d. e. 10 órákor fognak megtartatni Ezen vizsgálatokra a t. szülők és tani barátok tisztelettel meghívotnak. N.-Várad 1896. jun. 8. Dr. Tóth Mihály igazgató.

* **A gyalogsági hadnagyok szaporítása.** A közs. hadügyminiszter nagyobb arányban kétszázhatvan ujonnan rendszerezendő állással szándékozik a jövő év folyamán szaporítani a gyalog és a vadász-csapatok főhadnagyainak számát. És pedig akként, hogy ezeknek az állásoknak felét május hó elsejével, másik felét pedig november hó elsejével tölti be. Eme nagy létszám-emeléssel jóformán be is lesz fejezve a gyalogsági tisztikarnak a legutóbbi évek során foganatosított megszorítása. Mindössze még 336. alantás tisztre lesz szüksége a hadügyminiszternek s ez új tiszti állások kreálása az 1898-ik és 1899-ik évekre van tervbe véve.

* **Különös ujságolvasó.** Egy excentrikus emberről beszélnek, hogy szokása volt az ujságot az év végén talán olcsóság szempontjából egyszerre megvásárolni, s azt a következő évben számonkint elővéve olvasni, — minek folytán azon nevetséges helyzetbe jutott, hogy társaságban úgy emlegette az olvasottakat mint akkor történeteket. Megrendelve sem lehetett volna alkalmasabb embert kapni arra, hogy kacaghassanak fölötte.

* **Guny a király személyével.** Tolna-Tamási község liberális elemei, a jegyző meg az ottani zsidók összeállottak millenáris népünnepélyt rendezni s ezen alkalomból ép oly otromba mint felháborító merényletet követtek el felséges uralkodónk személye és tekintélye ellen. Guny tárgyává tették az apostoli királyt először egy nyomtatványban, azután szemléltetőleg is. A nyomtatvány, melyet plakát alakjában osztogattak, így hangzott: »Az ezredéves ünnepély végrehajtó bizottsága Tamásiban. Kedves Polgártársaink! Örömmel tesszük meg közhírré azt, hogy a »Totalizator« ő Felsége, a versenypárpák legkegyelmesebb Ura, Népünnepélyünket legnagyobb látogatásával megtisztelti s a számarversenyt ő fogja megnyitni. Bizalmasan megsugjuk, mi az udvara köréből kiszivárgott, hogy ő Felsége nyolczas fogatu udvari diszkörnyezetének kíséretében fog megjelenni; ő Felsége a világkontingensi tábornagy ruháját fogja viselni, rendjeivel feldíszítve. Jöjjetek körünkbe Kedves Polgártársaink, adjunk kifejezést örömeinknek, hozzátok magatokkal családtagjaitokat, mert a legilltetesebb forrásból vett értesülés szerint ő Felsége csak azért halasztotta el Oroszországi útját, hogy köztünk a Népünnepélyen örvendhessen. Jöjjetek! mert számítunk hazafiságotokra, a 170-es tagu végrehajtó bizottság nevében: a rendezőség. 1896. Nyom. Jeruzsálem Edénél Tamásiban. A plakáton hirdetett népünnepély május 31-én ment végbe, s az elvetemedett rendezők csakugyan végrehajtották tervüket. Egy üveges hintóban ő Felsége személyét profanizálva egy felöltötött alak szerepelt nyolcz számár huzta a kocsit, mindenik számaron egy-egy udvari fullajtár ült, utánozva ő Felsége személyzetét, a hintó után szamarakon tábornoki egyenruha-félébe bujtatott alakok vonultak.

* **Eltűnt asszony.** Kontji Róza férjezett Pásztor Sándorné még május hó közepén eltávozott családjától s azóta híre sincs. A 19 éves nő ünnepi ruhába volt öltözve. Valószínűleg elmezavarában csavargott el, mert már korábban is szenvedett elmebajban. Országosan közzik.

* **Rózsá évad.** A rózsatenyésztés nagylendületet vett Nagyváradon; a legtöbb kertben dompának a szebbnél-szebb rózsák. A kertészeti rózsá telepek pedig egész virágerdőt képeznek. A városi kertési telepen ezernyi és ezernyi rózsá tők virítanak pompásabbnál pompásabb rózsákkal. A telep vezetője: **H a r a b u l a** József városi főkertész derekas buzgólkodásának igen szép eredménye van.

* **Összetört kis fiu.** Elkérte Csatóri Lidia mosónő egy társnőjétől 4 éves kis fiát, hogy majd tartja ő, mert látja, hogy az anyja maga is alig tud küzdeni az élettel. A kis fiu tegnap valami csintalanságot követett el, olyat, a miért egy négy éves fiucska még meg sem szoktak fenyegetni. Csatóri Lidia azonban, miért, miért nem időközben nagyon megharagudott a gyermek anyjára, és elverte a fiut, hogy az keserves sírásra fakadt. Mikor ezt meghallotta az embere Jakab Imre, neki ment ő is a fiunak és megverte, hogy alig tudott mozogni, azután pedig megfogta és beledobta a körörszbe. Balogh Julcsa szaladt utána és kihuzta. A fiu édes anyja panaszkolta az esetet a rendőrségnek, s nem kívánta lelketlen emberek megbüntetését, csak a gyermeket kérte vissza tőlük.

* **Szerencsétlenül járt öreg.** Szegény öreg ember Lóla Tógyer. Az idő megviselte már a szemét is, bizony — különösen este felé — nem nagyon messze lát. Ugy botorkált este sötétben az utcán, a szállására akart haza menni, mikor egyszer csak elvesztette lába alól a földet, lezuhant a Nagy-Piacz-téren egy mély gödörbe, a melyet alapnak ásiak valami épülőfélben levő háznak. Az öregnek a nagy esés következtében kifczamodott a lába, úgy hogy nem tudott a gödörből kimászni. Nagy kiabálására egy rendőr sietett elő s beszállította a kózkórházba.

A koronázás évfordulójának megünneplése Margittán.

(Saját tudósítónktól.)

Biharvármegye e virágzó városa is, hazafias, lélekemelő ünnepélyvel ülte meg, alkotmányosan s dicsőségesen uralkodó királyunk megkoronáztatásának évfordulóját. Nyilvánulása volt ez, ünnepély is annak a ragaszkodásnak s igaz szeretetnek, melylyel minden magyar ember, kivétel nélkül viseltetik a felség iránt s mely szeretet és ragaszkodás nemzetünk boldogulásának alapköve s biztosíték egy második ezer év elérésére.

Megkapó látványt nyújtott a fellobogózt s feldiszipelt mezőváros s a lakosok szívében hasonló érzelmek együttesen impozáns módon törtek ki azon a fáklás zenén, mit vasárnap este tartottak, Margitta város hazafias érzelmű polgárai. Tudósítónk az ünnepély lefolyásáról, a következőket írja:

Már korán reggel, minden ház fel volt lobogóva s virágokkal és zöld galyakkal kezdtek feldiszipíteni a házakat. A fáklás zenére kétszáz drb. fáklát rendeltek meg s a margittai tűzoltó-egylet tagjai, dícséretre méltó buzgalmat fejtettek ki az ünnepély sikere érdekében, dr. Szántó Jakab főparancsnokkal élükön. A piac téren emelvényt állítottak fel az ünnepi szónok részére s egész nap fáradoztak, hogy mentől magasztosabb, mentől impozánssabbá tegyék ez ünnepélyt.

Este 8 óra után kigyultak a lámpák s az egész város fényárban uszott s nem maradt egy ablak sem sötéten, világított mindenki, tehetsége szerint. Különösen dr. Szántó és Morvay Tihamér lakásai voltak gyönyörűen feldiszipítva és kivilágítva. Sok helyen az ablakokat ő felsége s a királyné arcképével és különféle — szívből eredő felirásokkal díszítették. Este 8 óra után, a feldiszipított házak s kivilágított ablakok között megindult a fáklás menet. Elő a margittai egyesült zenekarok a »Rákóczy« indulót húzták s utána a hosszú fáklások s a közönség megszámlálhatatlan sora. A város minden lakosa talpon volt s a királyi pár lelkesült éltetése között érkeztek a piac térre, hol dr. Szántó Jakab körorvos, magas szárnyalású, lendületes és megható beszédet tartott a néphez, melyben párhuzamot vont ezer éves multunk s a király személyeköz s mindég a király személyének a tiszteletét tar-

totta alkotmányunk s szabadságunk megvédése, legnagyobb tényezőjének, mert e tiszteletben mindég egyesültek a pártok s mely időben tisztelték a királyt, nem volt pártokra szakadva az ország s hazánk csak ezen időkben boldogult igazán.

Orkányszerű éljenzés kísérte a szónok szavait s a zene felhangzó akordjai mellett mentek még egy darabig, aztán a fáklákat egy halomra szórva a »szózat« és »Himnus« éneklése között elégették, aztán ugyanezen énekek mellett oszlottak szét. A rend fentartásában legnagyobb érdem az önkéntes tűzoltó egylet tagjait illeti.

Ma (hétfőn) a róm. kath. plébánia templomban hálaadó Isten tiszteletet tartatott, melyen a különféle hatóságok részint testületileg jelentek meg, részint egyes tagok által képviseltették magokat. A misét **S p e r k** József plébános tartotta s ő rendezte az egész templomi ünnepélyt, melyért mise után **M o r v a y** Tihamér főszolgabíró a hatóságok nevében elismerését és köszönetét nyilvánította.

Lapunk egyes számai a következőz letekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca-
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

A Múzeum megnyitó ünnepélye.

A biharmegyei és nagyvárad régészeti és történelmi társulat már beköltözött díszes új otthonába, az Ujsoron épült Múzeumba.

Az építést nagyban és mondhatni egészben dr. **S c h l a u e h** Lőrincz bibornok áldozatkészsége mozdította elő; saját költségén alkalmas területet adván a szerény anyagi körülmények közt mozgó szép irányú társulatnak. A bármely múzeum díszére szolgáló Ipolyi műkincsek méltó helyet találtak végre s egyik érdekességét képezik Nagyváradnak különösen így közszemlére kiállítva.

A régész egyesület választmánya a Múzeum megnyitását ünnepségekkel köti össze. A megnyitás határidejét Szent László király napjára, június 27-re tűzték ki s a meghívókat már kibocsátották. Nagyvárad város törvényhatóságához a következő meghívót intézte az egylet:

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Egyletünk mindenkor hálás emlékezetben tartja a tek. törvényhatóságnak egyletünk iránt tanúsított jóindulatát s meleg érdeklődését. Örömmel tudatja azért a tekintetes Törvényhatósággal, hogy részint egyletünk saját gyűjteménye, részint boldogult Ipolyi püspök nagybecsű gyűjteménye számára emelt állandó múzeum épülete főként a tekintetes Törvényhatóság sokszoros jóindulatából és támogatásával készen van s rendeltetésének átadható. Folyó évi június 27-ét Szent-Lászlónak, városunk alapítójának napját tűztük ki arra, hogy ekkor a székesegyházban d. e. 9 órakor tartandó istentisztelet után a megnyitó ünnepséget megtartsuk s a gyűjteményeket rendeltetésüknek, a hazaszeretet élesztése és a közművelődés előmozdításának átadjuk. Midőn pedig ez ünnepségre a tekintetes Törvényhatósági Bizottságot meghívjuk, egyúttal alázatosan kérjük, hogy szerény egyletünk ez ünnepén megjelenni s egyletünk fáradozásának eredményét becses figyelmére méltatni kegyeskedjék.

Kelt Nagyváradon, 1896. május 31.

A biharmegyei és nagyvárad régészeti és történelmi egylet megbízásából

A rendező bizottság:

Dr. Karácsonyi János,
egyl. titkár.

Gyalóky Lajos,
egyl. elnök.

Biharvármegye törvényhatóságát szintén ilyen hangu levélben hívta meg az egylet, de ezuttal megemlékezik a vármegye áldozatkészségéről, a melylyel az egyletét évről-évre támogatja.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspök-ladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspök-ladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ³⁰ reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ regg. személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ³⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁸ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskó-Belényes felé vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁸ este.
Ermihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁵⁰ r., 4 ²⁵ d. u.	Ermihályfalva felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7. r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felé vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este.
Püspök- és Felix-fürdő 8 ³⁰ reggel, 4 ⁴⁵ d. u., 7 ²⁰ este, 6 ⁴⁰ * reggel 2 ⁰⁵ * d. u. 9 ¹⁰ * este.	Püspök- és Felix-fürdő 10 ¹⁰ d. e., 6 ²⁰ este, 8 ⁵⁵ este, 8 ¹⁵ * reggel 3 ³⁷ * d. u., 10 ⁵⁴ * este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

EGYESÜLET.

A hittérítők kiállításának megnyitása

A kispesti Rudolf fogadalmi templom javára rendezett néprajzi misszió kiállítást vasárnap délelőt nyitotta meg Stefánia özvegy trónörökösné. A föllobogózt múzeum épülete lépcsőin nemzeti ruhában öltözött iskolai leánykák, tanulók állottak sorfalat, a kertben pedig nagy közönség tolongott. A megnyitás délelőt 10 órára volt kitűzve. A meghívott vendégek azonban már jóval előbb egybegyűltek a kiállítás helyiségében. Pontban 10 órakor érkezett Stefánia özvegy trónörökösné a nemzeti múzeum elé Széchenyi grófnő udvarhölgy és Gudenus báró főudvarmester kíséretében. A múzeumkertben és Múzeum-körtön összevörösödött óriási néptömeg nagy éljenzéssel fogadta. Az első lépcsőkön Szapáry István gróf, Széchenyi Gyula gróf, Wekerle Sándor dr., Tabódy József, Cziráki Antal gróf, Reviczky Jenő, Breznay Béla, Ribényi Antal, Cziklay Lajos és ifj. Jankó János dr. üdvözölték. Stefánia kir. hercegnő azután Wekerlével fölhaladt a lépcsőn s belépet az oszlopcsarnokba. A fogadására megjelent urinők és urak félkörbe állottak. Wekerle Sándor rövid beszédében üdvözölte a trónörökös asszonyt és kérte, hogy nyissa meg a kiállítást. Stefánia özvegy trónörökösné a következőképpen válaszolt: »Örömmel csatlakozom kegyteljes vállalatukhoz s Isten áldását kérve működésük sikerére, az ennek céljaira szolgáló kiállítást megnyitottnak nyilvánítom.« Szavait perczekig tartó éljenzéssel fogadták. Stefánia kir. hercegnő ezután kezét fogott a jelen volt uri nőekkel s bemutattatta magának a bizottság több tagját. A bemutatottakkal mindnyájával váltott néhány szót. A rövid cercele után Janka János a kiállítás rendező igazgatója végig vezette az özvegy trónörökösnét az egyes csoportok előtt, röviden megmagyarázván a csoportok tárgyait. Stefánia kir. hercegnő nagy érdeklődéssel hallgatta az előadást s kérdezősködéseivel többször meg is szakította. A kiállítás tárgyainak megismerése után Stefánia kir. hercegnő megnézte a főrendiházban levő Munkácsy-féle honfoglalási képet. »Ezt csak reprodukcióban láttam még — így szólott a kisérőhöz — igazán örvendek, hogy ezzel az alkalommal, Munkácsy képét is megnézhettem.«

A főrendiházból néhány percz mulva ismét lejött az oszlopcsarnokba, s néhány csoportot.

még egyszer megnézett. Távozása előtt a csarnok közepén hosszabb cserélet tartott. Beszélt a bizottság tagjaival; végül megköszönte Wekerle Sándornak s Jankó Jánosnak a kalauzolást és nagy tetszésének adott kifejezést a kiállítás sikere fölött. Tizenegy óra volt, mikor a néptömeg lelkes éltetése közben elhajtattott a kiállításból.

Visszaküldött alapszabályok. A tenkei kölcsönösen segélyző első fiu- és leánykiházaitó társulat alapszabályait nem hagyta jóvá a belügyminiszter, hanem pótlás végett visszaküldte Biharvármegye alispánjához.

A v.-velencei Népkör negyedszázados jubileuma. Huszonöt évvel ezelőtt létesítette Szmekta György törvényhatósági bizottsági tag buzgalma, tevékenysége a városrész polgárainak támogatásával a »Várad-Velence s Váraljai Népkört.« Egy negyed század óta a városrész művelődésének s haladásának góczpontja, a társadalmi együttműködés fejlesztésének tényezője a kör. Az évforduló alkalmából szép ünnepélyt rendeznek a jövő vasárnap, június hó 14-én a kör új tágas helyiségében. Délelőtt 10 órakor a diszközgyűlést a »Hymnus« eléneklésével nyitják meg. Ezt követi dr. Moskovits József elnöki megnyitó beszéde. A program 3-ik pontja alkalmi óda, vagy más szavaltat lesz, s azután a kör alapítója, diszelnöke Szmekta György felolvassa a kör 25 éves történetét. A diszközgyűlést a »Szózat« eléneklése után rekesztik be. De ezzel még nem ér véget a jubileumi ünnepély. Este szintén a kör helyiségében dr. Várady Zsigmond tart felolvasást s Bajnóczy Vilma, a kolozsvári szintársulat tagja szavalt és a zenekedvelők dalárdája néhány darabot énekel. Az ünnepélyt tánczestélylyel fejezik be. Az esti ünnepély és tánczestélyhez belépti jegyeket adnak ki, és pedig családjegyet 1 forintért, személyjegyet 50 krjával. Az ünnepélyre a polgármestert, a »Polgári kör« és »Réti Népkör« elnökségét küldöttségileg hívják meg.

SZINHÁZ.

Diszeloadás a színházban.

A millenniumot és a koronázás emlék-ünnepét ülte meg hétfőn a színház is. Meg kell adni, hogy egyes potpurrit rendezett. Alkalmi előadás volt s meglátszott rajta az alkalmi szülte lelkesedés. Igazán helyesen voltak összeválogatva a részletek: történelmi életünknek ama mozzanatai, a melyeknek emlékeztetere lelkesedés tölti el a magyar honfiai kebelt. Szigetvár vértanuinál nem maradt semmi kívánni való; s elragadó volt a Jelenet vége, a hősök esküje. Az ember szinte oda képzelte magát abba a nehéz korszakba és azokba a gyötrelmes körülményekbe, mikor e hősök hiven a magyar jellemében inkább megfogyni, venni akarnak, de meg nem törnek.

A történelmi néma képek remek alakításokat mutattak fel. Különösen vorzó volt mégis az első: a királynak hozott hódolat. A hymnust állva hallgatta az egész közönség, mely e jelenést újra és újra megtapsolta. A magyar ruhák egész tündérvilágot varázsoltak elő. Hunyady László előadása is kellő magaslalon állott. Szépen játszottak, szépen énekeltek. Az összhang teljes és tökéletes volt. Mezey most is, mint máskor, kitett magáért.

Különösen megleptek bennünket k. Szerényi Gizella az első darabban. Lányi Edith mint Hunyadi Mátyás, az utolsóban. Kiváló énekesnő lesz belőle, ha kellő gondot fordít rá.

Egyébként meglehetősen közönség nézte végig az érdekes előadást. Kár, hogy gyermekket nem hoztak eleget. S épek a gyermekek kedvéért kívánatos is volna, ha alkalomadtán megismételnék a tegnapi estét.

Vén bakkancsos és fia a huszár. Vasárnap délután Szigeti régi darabját adták elő s a szereplők, igyekeztek kielégíteni a közönség

várakozását s ez részben sikerült is nekik. Szentgyörgyi tipikus vén bakkancsos volt s mellette Dayka Balázs, Bartos és Leövey is megállták helyüket. Fekete Rózsika kedves Lidi volt s Réthy Lina ügyes játékkal és ének számaival, elragadta a közönséget.

Este, a »3 Kázmért« ismételték meg s a szereplők állandó derűtségben tartották a közönséget.

Hírek a szinkörből. Ma egy régi szép romantikus darabot elevenítnek föl a szinkörben. »Ördög és a párisi vakleány« czime ennek a drámának, melyben Saint Germain a híres várárszó, csodaorvos játssa a főszerepet. Valamikor Rónai brillipozott itt Nagyváradon ebben a szerepben, melyet most E. Kovács Gyula játszik. Az üldözött ártatlan vak leányt Fekete Rózsika — a gonosz marquisnéét K. Szerényi Gizella játsszák. Kivülök jó szerepök van még: Rózsahegyné, Klenovicsnak, Bartosnak és Janovicsnak.

Szerdán: Shakspeare-est lesz ismét; Romeo és Juliát adják a két czimszerepben Klenovicsnak és Fekete Rózsikával. A hét eseménye azonban a pénteki premiere lesz. Sudermann (a »Becsület« és »Otthon« nagyhirű szerzőjének) legújabb darabja a »Pillangó csata« bemutatását tartják, még pedig jeles szereposztással és gondos előkészülettel. A darab szinpadai próbáit már tegnap kezdték.

MULATSÁG.

Mükedvelői előadás Margittán. Vasárnap, június 14-én, a margittai tüzoltó egyesület javára, az ottani intelligencia mükedvelői előadást tart. Előadják, a »Virágfakadás«t Muraitól és »A miniszter elsőszobájában« című egy felvonásos vígjátékot. A főszerepek a következő hölgyek és urak kezeiben lesznek: Hetey Etelka, Bereghy Ferenczné, Frenka Pirokska, Harstein Ida, Szántó Vilma, Alb János és Zách Teodor. Margittán már többször volt ily előadás s e tagok közül már mindenki jártas a szinpadon. Szántó Vilma kivételével, kinek ez első szereplése lesz. Az előadást, táncz fogja követni s ezt a margittai fiatalság, bizonyára, nem hagyja reggelnél alább.

S P O R T.

Közgyűlés. A nagyváradai polgári lövészegylet az évi rendes közgyűlését június hó 17. délután 5 órakor a Rhédei-kert Sport pavillonjában fogja megtartani, melyre az egyesület összes tagjai tisztelettel meghívottak.

Tárgysorozat: Választmány jelentése az elmúlt év nevezetesebb mozzanatairól.

A számvizsgáló bizottság jelentése az egyleti házi pénztár és a kertfelügyelőség múlt évi számadásának vizsgálatáról.

Oly indítványok feletti határozat, melyek tárgyai f. jun. hó 15-ik napjáig a főlövész-mester vagy helyettesénél írásban beadva lettek.

Június 17-ikén rendes lövészet, kezdete délután 2 órakor, este 7 órakor társas vacsora az »Echerolles« serleg szokásos megünneplésével a Sportpavillon termében.

Nagyvárad. 1896. június 6. Papp János titkár, Des Echerolles Kruspér Sándor, főlövész-mester.

Igazságszolgáltatás.

Az igazságszolgáltatás szünete. A törvényhozás két házának Magyarország ezeréves fennállása alkalmából tartott diszközgyűlésének és a törvényhatósági bandériumok hódoló-felvonulásának napján, jun. 8-án a nagyváradai királyi bíróságok az igazságügyminiszter rendeletére szünetet tartottak.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradai királyi törvényszék büntető osztálya Millye Gyula elnöke alatt ma nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Vaday Károly és társai súlyos testi sértés büntette.

Ruzse Toma rablás büntette.
Gál Teréz emberölés vétsége.

Királyi tábla. A nagyváradai királyi tábla a héten a következő ügyeket intézi el:

Büntető tanács.

Dr. Jározy Károly.

1189. Ifj. Kohn Sámuel — Margitta község.
1252. Dusan Juon — Pojenár község.
1225. Sipos István — tanubírság ügye.
1238. Szücs János s. t. — Misi István.

Dr. Imrik Péter.

1244. Özv. Szelle Dánielné — Mulik János s társai.
1248. Bösz Hedvig — Szakusan Nándor.
1261. Preisach Vilmos — Weisz Rezső.
1262. Sonnenfeld és Bing csődügyében feloszt. terv.
1263. Stein Zsigmond csődügyében pótfelzámadás.

Czvek Kálmán.

1218. Dr. Fássy Lajos, mint Molnár István hagyaték- illetve Biharmegye árvaszéke képviselője — Gyórfy Lajos és neje.
1219. Biharmegye összesített árwapénztára — J. Szabó Gábor és t.
1220. Nagyvárad i. sz. káptalan — Krajcsik György s társai.
1260. B. Nagy Sándor és társainak tkvi. ügye.

Dr. Gedeon László.

1112. Morgován Péter és neje Morgován Flóre.
1240. Dr. Szende Tivadar — Dán Tógyer.
1266. Sikló község — Mihucz Mojsza.
1268. Nagyvárad i. g. kath. káptalan — Oláh Mária.

Dr. Marienescu Athanas.

1246. Kapros Julianna — Nagy Károly.
1251. Adorján Mihály — Szilágyi Erzsébet.
1253. Petrovits Antal — Dorka Anna.
1255. Mészáros Amália — Somtag Károly.
1256. Varjassv Ilona — Kabdebó Kálmán.
1257. M. k. kincstár — Krisán Petru.

Medvigy Mihály.

1183. Silbermann Márton csődügye.
1208. Szolnoki Dániel — Klein Zsigmond.
1217. Farkas Sándor — Berger Gedeon és társai.
1224. Deutsch Mór — Fischer Ignác.

Dobosffy Alajos.

1236. Tyalog Lajos és társai — Piko Béla.
1237. Durkó Zsófia — Durkó Sámuel és t.
1254. Petromán Tódor — özv. Petromán Juonné s tsa.

Fráter Imre.

1188. Popa Flóra s t. — özv. Popa Tógyerné.
1235. Kis Terézia — özv. Pardi Gáborné s t.
1209. Pap Pál ügyvéd — bírságolási ügye.
1217. König Tivadar — hagyatéki ügye.

Polgári tanács.

Molnár Géza.

1699. Geb Fülöp, súlyos testi sértés.
1700. Fodor Julianna és tsai, lopás stb.
1701. Nagy Sámuelné, gondatlanságból okozott súlyos testi sértés.
1718. Muszka Pável és t., lopás.
1720. Onodi Pál, rágalmazás.
1721. Seprecsán Toda s t., hatóság elleni erőszak.
1741. Faur Traján, lopás.
1742. Czukor Györgye, lopás.
1766. Kis József, súlyos testi sértés.
1767. Jerkán Juon súlyos testi sértés.

Nagy Ferencz.

1442. Ungur János s társai, becsületsértés.
1453. Bujbás Maximné, becsületsértés.
1454. Duma Onu Juon, becsületsértés.
1529. Gelez János s t., becsületsértés.
1394. Kovács János, súlyos testi sértés.
1395. Petarity András és társai, lopás.
1414. Petak Doka, sikkasztás.
1417. Nyisztor Anton, súlyos testi sértés.
1420. Szabó Tógyer, lopás.
1421. Mihók György, idegen ingatlan rongálás.
1481. Tenkó János s t., lopás.
1513. Daczity Milánné, lopás.
1517. Fehér Lajos, súlyos testi sértés.
1555. Csik Györgyné s t., lopás.

Urbán Adolf.

1859. Mikle György, idegen ingatlan rongálás.
1895. Tompai Ferencz és neje, lopás, orgazdaság.

Polchy Mór.

1613. Gsucs Pável a Gliki, súlyos testi sértés.
1637. Vékony Lajos, erőszak, nemi köz.
1682. Heller Ernő, sikkasztás.
1683. Turi András, erőszak, nem köz.
1702. Illés Tógyerné s társai, gondatlanságból okozott emberölés.
1624. Gál Márton és neje, súlyos testi sértés.
1640. Domokos Márta s t., lopás.
1650. Molitorisz Lajos, hamis pénzkiadás.
1651. Szóke István, lopás.
1656. Blága Kuba, lopás.
1728. Stern Dávid s t., lopás.

Erdély Endre.

1559. K. Tóth Károly s. t., könnyű testi sértés.
1561. Valencsik Mihályné, becsületsértés.
1575. Marinév Jouné, tüzvészokozás.
1680. Lingurár Julcsa, halált okozó testi sértés.
1681. Guj Vaszalie, hatóság elleni erőszak.
1568. Mészáros Sámuelné, anyakönyv elleni kihágás.
1574. Nagy Lajos, súlyos testi sértés.
1621. Zsilinszky András s. t., lopás.
1622. Pantye Ilie s. t., súlyos testi sértés.

REGENY-CSARNOK.**Tom és én.**

Irtá: I. van Woude.

37

Ezt még soha se tette; még soha se hagyott egyedül egy egész éjen át. És milyen rövid a levele! . . . Ah, ez természetes a tegnapi jelenet miatt. Mégis csak nagyobb bensőséggel kellett volna itt megcsókolnom, még ha nem is éreztem oly melegen a szívem táján. Nem bírom elviselni, hogy őt oly hidegnek lássam . . . ez sokkal inkább bosszant, mintsem egy hét előtt gondoltam volna.

Remélem azonban, hogy mihelyt visszajő barátságos s kedves lesz hozzám . . . Vajjon megcsókolta-e, mielőtt elutazott?

— De ezt éreztem volna.

Kevesen járnak-kelek az utcán ablakom alatt; úgy látszik, senkinek sincs kedve hogy ebben a zivatarban künn járkáljon. Máskor legalább itt-ott hallani lehet valami neszt, egy-egy kard csörtetését az utca kövezetén, és néha egy-egy lovagias üdvözlés száll föl hozzám az ablakba, most pedig mindenki átenged engem az unalomnak.

Milyen sokáig kimarad ma este ez a Tom!

Oda szoritom orezámát az ablak táblához, hogy jobban áttekinthessem az utcát . . . Az ő lépése nem hallatszik; jól ismert alakja nem lesz láthatóvá, bárhová tekintsek is.

Visszahanyatlok a székembe és megint csak várokozom. Ugyan mi lehet az oka, hogy oly soká oda marad? . . . Hátha a lova . . . ebben a viharban . . . Ah, csak tudnám, megcsókolta-e, mielőtt elutazott?!

A hold buvósdit játszik a fellegek mögött. Milyen hóhortos arcot vág, amikor hirtelen valamely felhő-zugból kikandikál?

Ugy látszik, mintha gunyosan pislogatna reám.

Mennyit várásolt már ma lelkem elé! Brinio-öröke, mindig Brinio-öröke . . .

Az a régi módi, festői épület, karsu sarkok-tornyosokkáival és rácsos pinceablakaival, mint nyugszik ott száz éves fáktól körülveve. Az a jólismert, kedves szoba azzal a mitológiai faliszőnyeggel, — az asztal mellett pedig két egyszerű, de ah oly boldog ember, ő meg én. Mily békével tekintett le akkor ugyanez a hold az éjj nyugalomba szunynyadt tájakra.

Ugyan mi bajom lehet, hogy úgy elérzékenyülök, hogy mindig vissza kell gondolnom arra? Hiszen annak már oly hosszú ideje. . . Oh nem, míg olyan nagyon régen nem; csak az elveszett boldogság látszik, hogy oly régen tova tűnt.

Akkor nem volt semmi, ami visszatetszett volna rajta. Vak voltam, de ez boldog vakság volt. Az eső nem bosszantott. Szívesen hallgattam rá, mikor a szél suhogva meg-meghajlítá a fák koronáját, és midőn a felhőket tovasurrani láttuk a hold fölött. A vihar korbácsolta a sötétszürke folyamat és a csókák krákolva repdesték körül a tornyot. Hogy ne emlékezném mindenre? De házunk falain belül verőfény volt.

. . . Nem, akkor semmi kifogásolni valót sem találtam rajta . . .

Már félhétre jár! . . . Máskor már itt szokott lenni ilyen időben.

Nyughatatlanul izgek-mozgok, majd fölugrom és föl s alá járok a szobában, minden pillanatban az órára tekintgetve. Egyik percz a másik után mulik. Valami rágódik a szívemen. Milyen nyugtalan érzés vezér erőm rajtam!

Nagyon boldogtalannak érzem magamat. Olyan sovárgás hatja át a lelkemet, nem tudom, mi után, hogy alig bírom könyeimet viszatartani.

. . . Ha Tom itt volna, és oh, ha csak

egyetlen egy jó szócskát szólana hozzám, azt hiszem, hogy könyezve vetném magamat köblére és fölkiáltanék:

— Te vagy mégis az én drága, szeretett jó férjem; foglald el még mindig a régi helyet szívemben!

Végre fáradtan leülök, mert álmos kezdek lenni. Tegnap későn mentem aludni. Néhány fiatal tiszt jött teára és Adél meghívta őket estebédre; ő nagyon jól tudja vendégeit marasztalni s lebilincselni, Alex pedig szeretetreméltó háziúr. Alig vettük észre, hogy éjfél után egy óra lett.

Otthon korán szoktunk lefeküdni és valahányszor itt e szokás ellen véték, másnap bűnhődni kell érte.

Anélkül, hogy észrevenném, szemeim lecsukódnak.

*

Hallga! Nem hangzik Tom lépése a lépcsőn?

Igen, ő az. Most kinyitja az ajtót és szó nélkül be is teszi. Azután pedig hozzám lép, elem térdel és lehajtja fejét keblemre.

— Lon, meg akard még egyszer próbálni, hogy engem szeress?

Szívem túlrad a részvétől s szeretettől.

— Oh én kedvesem, ne beszélj így. Én voltam a hideg, igaztalan és méltatlanul éles, én egyedül.

Tom forró csókot nyom az ajkamra és én oly boldog vagyok; hiszen soha sem szüntem meg őt szeretni. Egykedvű közömbösségem csak képzelődés volt.

— Kedves, aranyos Tom!

*

Az óra hetet üt. Fölcsudom s fölberdek.

Ah, az csak álom volt!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.**Pápay kitüntetése.**

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.)

Mint hirlik, ő felsége, Pápay István, valóságos belső titkos tanácsost, a királyi kabinetirodának főnökét az ezeréves ünnepségek alkalmából igen magas rendjellel tüntette ki.

Jules Simon meghalt.

Párizs, június 8. (Saját tud. táv.)

Jules Simon ma váratlanul elhalt.

(Simon Gyula, »Journal des Débats« című lap dolgozó társából felküzdötte magát a francia közelet vezérférfijává. Több ízben volt miniszter s különösen a pénzügyi téren nagy tekintéllyel bírt. Pályája közepén bonapartista volt, később egészen a köztársaság mellé állott; de sohasem követte Gambettát s a többi szabdkörműveseket a vallás s egyház ellen indított harcban, sőt több ízben felszólalt a vallásoktatás érdekében. Sajnos e férfiúnál is, hogy nem voltak szilárd elvei, hanem mindig az opportunizmusnak hódolt.)

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Kedden, 1896. június 9-én,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

**A Z Ö R D Ö G
ÉS A PÁRISI VAK LEÁNY.**

Dráma 5 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán, 1896. június hó 10-én

ROMEO és JULIA.

Szomorujáték 5 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

AJÁNLOM

a mélyen tisztelt közönség becses figyelmébe, hogy

Nagyvárad és Bihar megye

részére

mint eddig, úgy az idén is

friss töltésű

Ásvány-gyógyvizek és forrásterményekből

nagy lerakatot tartok,

s azokat

a legjutányosabb áron árulom.

Árjegyzéket kívánatra a legnagyobb készséggel és bérmentesen küldök.

Megjegyzendő, hogy miután minden ásványviz-kereskedő, ásványviz készlete — a törvény rendelkezése folytán — a városi főorvosi hivatal ellenőrzése alatt áll csakis friss töltésű ásványvizek jöhetnek forgalomba.

Nagyvárad, 1896. május 1-én.

teljes tisztelettel

122 8--10

JANKY ANTAL.

**Főtiszt. lelkész urak
figyelmébe!****A Szent László-könyvnyomda**

részvénytársaság

papir-, irodaszer- és nyomtatvány raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételi napló 10 iv	— — —	18 kr.
Kiadási » 10 iv	— — —	18 kr.
Egybekeltek anyakönyve (diósgyőri)		
10 iv	— — —	35 kr.
Kereszteltek anyakönyve (diósgyőri)		
10 iv	— — —	35 kr.
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri)		
10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kath. szent hitre megtértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kaph. anyaegyház kebeléből más felekezetekhez eltértek jegyzéke (diósgyőri)		
10 iv	— — —	35 kr.
Házasságra egybekeltek kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Kereszteltek kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Jelentés alapítványokról 10 iv	— — —	30 kr.
Gyontató-czédula 500 drb	— 1 frt	25 kr.
Eljegyzési értesítő 10 darab	— — —	20 kr.
Családi értesítő 10 drb	— — —	25 kr.
Evi jelentés iskolákról 5 példány	— — —	50 kr.
Születési és kereszteleési jegy 50 db	— — —	25 kr.
Esketési jegy 50 darab	— — —	25 kr.
Esperes látogatási jkv 5 példány	— — —	50 kr.
Iktató könyvi 10 iv	— — —	25 kr.
Templomi leltár 10 iv	— — —	25 kr.
Catalogus liberorum 10 iv	— — —	25 kr.
Kereszteleési Emlék 100 darab	— — —	60 kr.
Bérmáltak jegyzéke 10 iv	— — —	35 kr.
Fehér kiv. finom hivatalos levélpapír 34/42 cmt. czimírral 100 iv 1 frt	— — —	50 kr.